POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

Vítězství Talibánu v Afghánistánu a jeho vliv na současnou bezpečnostní situaci ve světě

Diplomová práce

The Victory of the Taliban in Afghanistan and its Influence on the Current Security Situation in the World

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Doc. PhDr. Marian BRZYBOHATÝ Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Martin URBÁNEK

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Ostravě, dne 10. 3. 2023

Bc. Martin URBÁNEK

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá okolnostmi vítězství Talibánu v Afghánistánu a jeho vlivem na současnou bezpečnostní situaci ve světě. Práce se zaměřuje na popis teroristické organizace Talibán, jeho vnik, vývoj napříč historií až k jeho aktuální struktuře a působnosti v Afghánistánu. Tato východiska slouží k pochopení cílů tohoto hnutí v rámci celkového dění a vývoje politické situace v Afghánistánu. Práce popisuje také bývalé i současné operace a kroky Talibánu, kterými urychlil své vítězství v dlouhotrvajícím konfliktu. V práci jsou zmapovány klíčové historické události Afghánistánu a také následné převzetí vládní moci až v současnou situaci. Popsání jsou i aktéři ohrožující nebo podporující Talibán. Práce prostřednictvím metody PEST a SWOT zhodnocuje aktuální ohrožení novodobým Talibánem v rámci mezinárodní bezpečnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Talibán * Afghánistán * historie * bezpečnost * konflikt * Al-Káida * NATO * strategie

ANNOTATION

The diploma thesis deals with the circumstances of the victory of the Taliban in Afghanistan and its influence on the current security situation in the world. The thesis focuses on the description of the terrorist organization Taliban, its penetration, development throughout history up to its current structure and scope in Afghanistan. These starting points serve to understand the goals of this movement within the overall events and development of the political situation in Afghanistan. The thesis also describes former and current operations and steps taken by the Taliban to speed up their victory in the long-lasting conflict. The work maps the key historical events of Afghanistan as well as the subsequent takeover of government power up to the current situation. Actors threatening or supporting the Taliban are also described. The work using the PEST and SWOT method evaluates the current threat posed by the modern-day Taliban within the framework of international security.

KEYWORDS

Taliban * Afghanistan * history * security * conflict * Al-Qaeda * NATO * strategy

Obsah

Úvod ... 6
1. Talibán ... 8
1.1. Vznik organizace ... 8
1.2. Historický vývoj ... 9
1.3. Ideologie ... 12
1.4. Cíle Talibánu ... 14
1.5. Organizační struktura a stínové vládnutí Talibánu ... 15
1.5.1. Soudní systém Talibánu ... 17
1.5.2. Čelní představitelé ... 19
1.6. Podporovatelé ve spolupráci ... 22
1.6.1. Al-Káida ... 22
1.6.2. Síť Haqqani ... 24
1.6.3. Jaish-e-Mohammed ... 25
1.7. Financování organizace ... 25
1.7.1. Obchod s drogami ... 26
1.7.2. Těžba nerostného bohatství ... 27
1.7.3. Finanční toky z kontroly území ... 27
1.7.4. Sponzorské zahraniční dary ... 28
2. Působení Talibánu ... 30
2.1. Vojenská síla a technické vybavení ... 30
2.1.1. Vojenská vozidla ... 31
2.1.2. Vrtulníky a drony ... 31
2.1.3. Palné zbraně ... 32
2.2. Propaganda Talibánu ... 32
2.3. Taktika a strategie boje ... 34
2.3.1. Zastrašování kmenů ... 34
2.3.2. Spolupráce s obyvatelstvem ... 35
2.3.3. Přímý střet pro ovládnutí oblasti ... 36
2.3.4. Demoralizace protivníků ... 36
2.3.5. Izolování nepřítele ... 37
2.3.6. Praktikování teroru na cílené osoby ... 38
2.3.7. Falešné vyjednávací procesy ... 38
3. Upevnění moci Talibánu v Afghánistánu ... 39

3.1. Afghánistán 39
3.2. Vývoj novodobého Afghánistánu 41
3.2.1. Nezávislost a sovětská okupace 41
3.2.2. Občanská válka a působení Talibánu 43
3.2.3. Obnova Afghánistánu 43
3.2.4. Posilující Talibán a podpora NATO 44
3.3. Vítězství Talibánu a převzetí politické moci 47
3.4. Současná situace 50
3.4.1. Omezování práv občanů 50
3.4.1. Hospodářská a ekonomická situace 51
3.4.2. Mediální prostor 52
3.4.3. Partyzánský odboj 53
3.4.4. Islámský stát provincie Chorásán 54
3.4.5. Zahraniční politika 55
4. Analýza vítězství Talibánu a jeho vliv na aktuální bezpečnostní situaci ve světě. 58
4.1. PEST analýza 58
4.2. SWOT analýza 61
4.2.1. Tabulky SWOT analýzy 62
4.2.2. Vyhodnocení 64
Závěr 67
Zdroje 69
Monografie 69
Internetové zdroje 69
Zdroje ilustrací a obrázků 73

Úvod

Cílem této práce je podrobná analýza problematiky vládnoucího teroristického hnutí Talibánu na území Afghánistánu. Práce je koncipována tak, aby byla v celkovém měřítku pochopena motivace jeho činů a prováděné politické kroky na mezinárodní úrovni. Na základě těchto aktuálních informací bude práce popisovat to, jaké okolnosti předcházely porážce bývalé afghánské vlády, a to, jak selhalo působení dlouholetých misí spojeneckých sil. Práce bude zaměřena také na současný život tamních obyvatel, politiku, řízení nového státu a navazování vztahů s různými organizacemi působícími na afghánském území. Uvedena zde bude také celková struktura a řízení Talibánu, spojené se samotným vývojem novodobého Afghánistánu. Vítězství Talibánu a jeho současný vliv, jakožto klíčová problematika této práce, bude předmětem praktické části. S využitím analýzy PEST a SWOT bude přiblíženo možné riziko vládnoucího Talibánu v rámci aktuální globální bezpečnosti.

Práce bude rozdělena do čtyř základních kapitol, které se budou zabývat konkrétním tématem. Každá kapitola se bude skládat z několika podrobných podkapitol, v nichž budou mapovány veškeré okolnosti týkající se vítězství Talibánu a jeho následného působení v čele státního zřízení. Popisované oblasti budou na sebe chronologicky navazovat, zároveň se budou postupně doplňovat a komplexně pojímat tuto problematiku. V první kapitole budou uvedeny základní informace o Talibánu. Pro porozumění současnému dění v Afghánistánu je zapotřebí se seznámit s cílem tohoto hnutí, jeho historickým vývojem, a také se strukturou této organizace napříč jeho minulým působením. V této kapitole bude popsáno také to, jak vytváří své finanční zdroje a se kterými organizacemi aktivně spolupracuje. Následující kapitola bude zaměřena na působení Talibánu v Afghánistánu v průběhu dlouhotrvajícího konfliktu. Dále zde bude reflektováno také to, jak talibánské hnutí operuje proti svému nepříteli a jakými prostředky disponuje, jelikož na těchto poznatcích stojí jeho vítězství. Třetí kapitola se zaměří na aktuální působení Talibánu v Afghánistánu, na jeho politiku, hospodaření a další problémy. Pro dokonalé zorientování v aktivitách Talibánu na daném území budou shrnuty novodobé dějiny země s ohledem na působení koaličních sil a vznikající odboje. Poslední kapitola bude zkoumat vítězství a působnost

Talibánu prostřednictvím metody PEST a SWOT. Metoda PEST zobrazí, v jakém stavu se současný Afghánistán nachází pod vedením hnutí Talibán. Výsledné informace z této metody budou zařazeny do SWOT analýzy, ve které bude zkoumán vliv Talibánu a možné dopady jeho působení na bezpečnostní situaci ve světě.

Tato práce čerpá z několika knižních zdrojů, které se zabývají historickým kontextem Afghánistánu a Talibánu, včetně děl Slavomíra Horáka, Jana Marka, Pliskové Kateřiny a Jana Kudličky. Vzhledem k nedostatku literatury k tomuto aktuálnímu tématu budou tyto zdroje doplněny o informace získané z elektronických zdrojů, zejména ze stránek politických a vojensko-zahraničních think-tanků a institutů, které se na tuto problematiku specializují.

1. Talibán

Tato kapitola se bude zabývat vznikem a historií Talibánu a je klíčová k pochopení motivace jeho činů. Bude zde popsána aktuální talibánská struktura. Pro porozumění fungování tohoto hnutí je klíčové zmapovat finanční toky této teroristické organizace a návaznost na jeho podporovatele, kteří tímto ovlivňují moderní dějiny a podstatně zvyšují bezpečnostní riziko ve světě.

1.1. Vznik organizace

Talibán (paštunsky „studenti“) se označuje jako radikální hnutí působící především na území Afghánistánu. Samotný vznik hnutí není přesně datován. První zmínky o celistvějším uskupování se začaly tvořit v pákistánských pohraničních táborech vytvořených afghánskými uprchlíky, kteří sem byli vyhnáni z důvodu sovětské okupace. Po stažení sovětské okupace se začalo působení Talibánu formovat kolem jara roku 1994. Prvopočátky vznikaly zapojením do bojů na jihu Afghánistánu proti anarchii v zemi v čele s mudžahedínem Muhammadem Umarem (Paštun). Cílem bylo odzbrojování nekonformních velitelů, kteří se neřídili dodržováním islámských hodnot. Naopak podporováni byli ti velitelé, kteří s islámskou ideou souhlasili. Sám Muhammad Umar shromažďoval několik studentů madras (ortodoxní islámské náboženské školy) pro zastavení bojů v rodné zemi.[1]

Prvním velkým odrazovým můstkem bylo úspěšné dobytí pohraniční vesnice Spin Boldak, která byla centrem pašerácké obchodní stezky mezi Pákistánem a Afghánistánem. Tato akce byla nejspíše dotována místní pašeráckou mafií, která nechtěla platit mýtné zkorumpovaným velitelům. Talibán tak ovládl celou silnici od Pákistánu až po Kandahár. Svými úspěchy přilákal Talibán pákistánskou vládu, která měla zájem na ochraně kolony automobilů na cestě do Turkmenistánu. Talibán nabídku přijal a obdržel od vlády zbraně ISI (z anglického Inter-Services Intelligence) a finanční dary pro splnění úkolů. S pomocí daných prostředků dobyl Talibán Kandahár, čímž umožnil cestu koloně automobilů. V okolí Kandaháru s vládou jednoho hnutí skončily nepokoje a byl

[1] HORÁK, Slavomír. Afghánský konflikt. 2 vyd. Praha: Public History, 2005. ISBN 80-86071-06-5.

zaveden pořádek, který obyvatelé vřele přivítali.[2] Cíle a akce Talibánu byly široce odsouzeny mezinárodním společenstvím, které považuje skupinu za hrozbu pro mír a stabilitu v Afghánistánu a také v širším regionu.

1.2. Historický vývoj

Samotný popud pro vznik hnutí nastal v roce 1979, kdy Sovětský svaz napadl Afghánistán. Pro boj vůči socialistickému vlivu začali některé státy, konkrétně USA, Pákistán a Saudská Arábie, podporovat konkrétní skupiny bojující ve jménu islámu. Během desetileté války tyto partyzánské skupiny skládající se z mudžahedínů získávaly bitevní zkušenosti, čímž odrážely útoky sovětské armády. Skupiny mudžahedínů spolu začaly spolupracovat, ale nikdy nevytvořily kompletní celek. Přesto svými výpady ukončily v roce 1989 sovětskou intervenci. Během tří letých bojů a rivalitou mezi stranami mudžahedínů, se jakási jedna koalice uchopila moci a vyhlásila v roce 1992 v Kábulu Islámský stát.[3]

Osobní rivalita a neschopnost udržet stabilní moc prohlubovala ekonomické problémy a sociální stabilitu země. Stát byl spíše vojenského typu s vládnoucí sférou zkorumpovaných velitelů z regionálních oblastí. Z tohoto prostředí se začala objevovat nová skupina mladých studentů (madras) v jižním Kandaháru. Nebyli spokojeni s vedením státu a měli už dost pustošení zubožených lidí. Většina z nich byli migranti z Afghánistánu zplozeni neustálými boji. Samotné hnutí mělo být vytvořeno v uprchlickém táboře v Pákistánu. Začali razit svá morální hesla vycházející z islámu a vizi inspirovanou džihádem. V roce 1994 ovládli Kandahárskou provincii a klíčové silniční uzly. Jejich efektivita ve vymýcení mafie a korupčních praktik v jimi ovládaných oblastech spolu s přidáním důvěry a nastolením pevného řádu směrem k obyvatelstvu přilákala pozornost mezinárodních sponzorů. Sponzoři chtěli klidnou zemi, jelikož se jednalo o důležitou distribuční křižovatku mezi Asii a Evropou. Se zahraniční pomocí a s postupným růstem vlivu napříč celým územím se Talibán zmocnil Kábulu.

---

[2] HORÁK, Slavomír. Afghánský konflikt. 2 vyd. Praha: Public History, 2005. ISBN 80-86071-06-5.
[3] MAREK, Jan. Dějiny Afghánistánu. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 80-7106-445-9.

V počátku Talibán pomáhal dále ničit korupční vliv, startoval ekonomiku spolu se zahraničním vlivem a bojoval proti rozšířenému obchodu s drogami.[4]

Islámský emirát Afghánistán bylo nové státní zřízení Talibánu. Muhammad mulla Umar byl novou hlavou státu jakožto nejvyšší kníže věřících. Nemělo to ale dlouhého trvání a moc islámského řádu byla zneužita a dohody se zahraničním vlivem byly přerušeny. Zneužito bylo chápání práv své vlastní agendy a jeho přesun do veřejného prostředí. Porušeny byly sliby týkající se práv a svobod žen, čímž byly ženy téměř odstraněny z veřejného prostoru a mohly fungovat pouze s vyhrazenými možnostmi. Zavedené zásady se netýkaly jen žen. Všichni muži mohli vstoupit do mešit jen s vousy správné délky. Násilí bylo používáno na denní bázi trestního mechanismu, například kamenování a bití před veřejným publikem za porušení zákona. Několik veřejných prostranství dříve sloužících pro zábavu se proměnilo ve vojenské výcvikové základny. Na severu země začal Talibán páchat vůči menšinám etnické genocidy. Talibán ovládl téměř celý Afghánistán. Celý svět odsuzoval jejich činy, výjimku tvořil jen Pákistán, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty. Pouze tyto státy daly souhlas k diplomatickému uznání Talibánského Afghánistánu. V roce 1999 uvalila OSN vysoké sankce za porušování základních lidských práv v Afghánistánu, na což Talibán reagoval zničením staleté sochy Buddhy.[5]

Talibán se ocitl v izolaci vůči okolnímu světu. Vyhledával bratrské spojence a chtěl svůj vliv posílit, proto umožnil Usámovi bin Ládinovi využít Afghánistánu pro své útočiště. Ten však organizoval síť muslimských bojovníků. Tato síť, s názvem Al-Káida, se vyvinula v síť islamistických militantů, kteří usilovali o násilný boj k osvobození islámského světa od nemuslimského vlivu a zorganizovali několik útoků proti USA. V roce 2001 proto USA a spojenci vtrhli do Afghánistánu za účelem zničit teroristické základny ohrožující západní svět. Talibán byl rychle poražen. Odhadem bylo zabito 8 000 až 12 000 Talibánců, což tvořilo až 20 % celkové dosavadní talibánské síly. Islámský emirát Afghánistán přestal existovat a mulla Umar uprchl do Pákistánu. Teprve v polovině roku 2002 se vůdci hnutí

---

[4] MAREK, Jan. Dějiny Afghánistánu. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 80-7106-445-9.
[5] Tamtéž

Talibán v exilu v Pákistánu začali znovu vzájemně propojovat. Financování a zásoby byly také malé. V Pákistánu se vůdci snažili utužit své staré kontakty a místní skupiny se proto začali spojovat v partyzánské uskupení. V roce 2004 vůdce Talibánu Mohammed Umar oznámil povstání proti spojencům na území v Afghánistánu. Talibán zakládal na území Afghánistánu svá partyzánská centra v horách v provinciích na hranicích s Pákistánem. V roce 2005 začaly útoky sílit a být častější. Taktika Talibánu se transformovala do hlavního cíle, kterým bylo vyvolávání strachu jak u cizích vojáků, tak i u podporujících Afghánců. Následovalo vypalování státních škol a klinik, únosy a vraždy vládních úředníků a kolaborujících vesnických předáků. Obyvatelé ve strachu opouštěli vesnice. Součástí tohoto úsilí byla také propaganda zprostředkovaná mešitami používanými k šíření zpráv o světském Talibánu.[6]

Rok 2005 byl silným zlomovým obdobím pro povstání Talibánu. Tehdy začal Talibán expandovat mimo své staré kruhy z dob emirátu. Afghánské parlamentní volby v roce 2005 byly úspěšně narušeny, přičemž 30-40 okrsků tvrdilo, že jim bylo zabráněno volit. Talibán okupoval vesnice a omezil tak obyvatelům svým svobodným rozhodnutím ovlivnit volby. Talibán zahájil ráznější povstalecké kampaně v roce 2006. Toho roku začala koordinovaná kampaň proti státnímu školství. Talibán začal na vesnicích vzdělávat děti svou ideologií, a také se zasadil o velký nárust útoků v nových provinciích. Přijal nové taktiky po vzoru ve válce v Iráku, včetně použití sebevražedných bombových útoků a improvizovaných výbušných zařízení. Také se zasadil o korupci v politických kruzích a o velmi silnou produkci opiátů na dobytém území.[7]

V červenci 2015 afghánská vláda zjistila, že vůdce Umar zemřel v roce 2013 v nemocnici v Pákistánu. Jeho zástupce Mullah Akhtar Mansour krátce sloužil jako jeho nástupce, dokud nebyl zabit při americkém leteckém útoku v Pákistánu v květnu roku 2016. Následně převzal vedení Hibatullah Akhundzada, který je

---

[6] GIUSTOZZI, Antonio. The Taliban at War 2001 - 2021. C Hurst & Co Publishers, 2022. ISBN 9781787387270.

[7] Taliban: political and religious faction, Afghanistan [online]. [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/Taliban
GIUSTOZZI, Antonio. The Taliban at War 2001 - 2021. C Hurst & Co Publishers, 2022. ISBN 9781787387270.

ve vedení do dnešních dnů. Ten však zůstal dlouho v ústraní a využíval v řízení militantních operací Talibánu síť Haqqani, jehož vůdce Sirajuddin se zasloužil jako zástupce vůdce Talibánu. Díky těmto krokům, vytrvalé odolnosti Talibánu a neschopnosti afghánské ústřední vlády, vykonávali kontrolu nad celou zemí a přiměli ústřední vládu, aby usilovala o usmíření s Talibánem.[8]

Talibán a USA se začaly scházet v roce 2018 za pomoci Saúdské Arábie, Pákistánu a Spojených arabských emirátů, jakožto se zeměmi s dobrými diplomatickými vztahy pro obě strany. Cílem byly diskuse o budoucnosti Afghánistánu a jeho obyvatelstva. Dohoda s USA byla podepsána na konci února 2020 spolu s výměnou za úplné stažení amerických jednotek během čtrnácti měsíčního období. Za těchto okolností Talibán souhlasil s ukončením svých útoků na americké síly a zavázal se k přimluvení o omezení působení Al-Káidy a Islámského státu v Iráku. V roce 2021 se blížilo stažení vojsk USA. Mezitím Talibán rychle ovládl desítky okresů a uzavřel několik hlavních měst v provinciích. Obranná fáze ústřední vlády Afghánistánu, která byla lépe vyzbrojena a byla početnější, se překvapivě moc nekonala. Velká část afghánské armády dezertovala nebo se vzdala Talibánu, čímž přenechala povstalcům velké množství moderního militantního vybavení. V polovině srpna se ústřední vláda zhroutila a Talibán dobyl Kábul a téměř celou zemi. Tato problematika z posledních let bude blíže rozebrána v kapitole 3.[9]

1.3. Ideologie

Po dvacetiletém tažení Talibánu proti podporovatelským operacím NATO v čele s USA nakonec získali moc nad afghánským územím. Talibán si ve vedení uvědomuje potřebu upevnit ideologické základy s touhou vytvořit čistě islámský systém. Zavádí úzce propojené ideologické iniciativy, aby upevnil svou vládu.

---

[8] Taliban: political and religious faction, Afghanistan [online]. [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/Taliban
GIUSTOZZI, Antonio. The Taliban at War 2001 - 2021. C Hurst & Co Publishers, 2022. ISBN 9781787387270.

[9] Taliban: political and religious faction, Afghanistan [online]. [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/Taliban
GIUSTOZZI, Antonio. The Taliban at War 2001 - 2021. C Hurst & Co Publishers, 2022. ISBN 9781787387270.

Mezi nejsilnější oblasti lze zařadit konkretizaci státní náboženské ideologii, formování organizovaného náboženského přesvědčení a usměrnění afghánského nacionalismu do náboženského nacionalismu. Cílem pro Talibán, jakožto nového vládce Afghánistánu, je vyprovokování náboženské reformy tak, aby mohli ovládnout celý Afghánistán.[10]

Od dob založení Talibánu se většina jejich prvopočátkových ideologických slibů nemění. Stále je jejich dogmatem převzetí Afghánistánu a jeho přetvoření ve stát pro oddané muslimy, kteří bojují za boha a staví se proti zkorumpovaným vůdcům (afghánští komunisté, džihádští vůdci nebo vzdělaní technokraté). Talibán pochopil, že pokud nedodrží svůj základní slib, jejich hnutí se stane irelevantním. Islamismus Talibánu se od té doby vyvinul v jiný ideologický a obchodní podnik. Talibán stále více komercializoval svou ideologii jako sociální a politický projekt, aby přivedl zpět původní islám k reorganizaci afghánské společnosti. Vládci Talibánu stanovují základní pravidla pro přeměnu svého náboženského hnutí na trvalou ideologii - talibánismus. Jedná se světonázorový směr Talibánu, který pohlíží na společnost jako na celek mezi zbožností a světskostí. Zatímco většina Afghánců následuje sunnitský islám Hanafi, talibánismus je posunem od tradičního deobandismu směrem k více přizpůsobené islámské šaríe.[11]

Talibánismus se snaží pozvat a při neúspěchu nátlakem přinutit afghánské obyvatelstvo reislamizovat všechny aspekty každodenního života. Je zde přítomno odmítání všech forem minulé republikánské vlády, jelikož jsou tehdejší kroky vnímány jako lidská perverze. Tyto domněnky mají historické kořeny už v ranné islámské historii, kdy islámští arabští vládci označovali nearabské populace jako podřadné skupiny. Talibánismus také rozlišuje mezi islámským právem a lidmi vytvořenými zákony, které považuje za nemorální, jelikož se řídí rozmary zkažených lidí.[12]

---

[10] Javid Ahmad. The Taliban's religious roadmap for Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://mei.edu/publications/talibans-religious-roadmap-afghanistan
[11] Tamtéž
[12] Tamtéž

Talibán věří, že moc, proti které bojuje, se nikdy dobrovolně nevzdává a musí být převzata silou. Toto přesvědčení má své kořeny v dávném historickém vývoji islámu, který byl pravděpodobně šířen mečem, tedy silou. Z tohoto důvodu se považují za vojáky v boží armádě, čímž racionalizují svůj džihádismus. Vnímají své násilné počínání jako spravedlivé a právoplatné. Z toho vyplývá, že vládci Talibánu vychází z islámského nacionalismu a snaží se ho dosadit a propagovat v principech afghánského nacionalismu. Jde o formu odporu proti cizím invazím svazujícím afghánskou stmelující společnost společnou identitou. V současné době, kdy má Talibán upevněnou moc na většině afghánského území, se jedná převážně o etnický nacionalismus, z čehož vychází důraz na decentralizaci státní moci a mocenských zdrojů.[13]

1.4. Cíle Talibánu

Primárním cílem skupiny je ustavit vládu založenou na přísném výkladu islámského práva šaría v Afghánistánu. Talibánský výklad islámu je silně ovlivněn Deobandskou školou sunnitského islámu. Skupina se tak snaží vnutit svůj výklad islámského práva do všech aspektů společnosti. Samotná vize Talibánu pro Afghánistán je založena na jejich chápání čistého islámského systému ve sféře vládní i sociální struktury. Velká inspirace těchto pravidel chování pochází z ranné islámské historie. Mezi nejznámější společenské reformy v souladu s jejich islámským systémem patří přísná genderová netolerance, omezování lidských práv směrem k ženskému pohlaví, zákaz hudby a jiných forem zábavy a provádění tvrdých trestů jako například kamenování, bití či dokonce amputace. To vše pro zločiny považované za porušení sunnitského islámského práva.[14]

Talibán se považuje za hnutí odporu proti zahraniční okupaci a vměšování se do Afghánistánu a jeho akce jsou často zasazeny do tohoto kontextu. Po ovládnutí většiny území Afghánistánu však zasazuje svou působnost nejen na obranu a vytváření chodu státu. Pomáhá také v sousedních zemích bratrským

[13] Javid Ahmad. The Taliban's religious roadmap for Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://mei.edu/publications/talibans-religious-roadmap-afghanistan
[14] BBC News. (2021, August 17). Taliban in Afghanistan: Five things you need to know. BBC News. https://www.bbc.com/news/world-asia-58283896

islámským organizacím (většinou extrémistických a militantních) se splněním jejich teritoriálních cílů v rámci podpory islámu podle talibánského výkladu.[15]

1.5. Organizační struktura a stínové vládnutí Talibánu

Z historického hlediska se Tálibán neustále musel přizpůsobovat aktuálnímu dění. Po ztrátě vedení v roce 2001 byli nuceni vyvíjet způsob taktiky a podpory inovací v organizační úrovni, to vše jen pro úspěšné udržení stability vnitřní struktury organizace v rámci neustále se měnícího vnějšího prostředí. Velkou změnou, která přinesla upevnění stability, bylo zveřejnění kodexu chování Layeha v roce 2010. Tento kodex se stal dalším velkým stavebním kamenem, jež nejen popisoval pravidla a předpisy džihádu pro mudžáhidy, ale představoval i jakýsi náhled do organizační struktury a do postupů řízení v dané organizaci. Talibán provozuje v Afghánistánu v průběhu vlády strukturu stínové správy i paralelní soudní systém.[16]

Islámský emirát Afghánistán veden Talibánem v letech 1996-2001 používal jiné řízení ve své struktuře, než jaké má dnes. Před svým pádem v roce 2001 byly více konstruovány spíše vojenské státní funkce než ty politické. V praxi to vypadalo tak, že jejich ministři byli často pryč od svých povinností v administrativní sféře a namísto toho bojovali na různých frontových liniích. Po roce 2006 se však začal vyvíjet nový klíčový systém stínové správy. Ten se jevil jako více centralizovaný a jeho byrokratická podstata je jeho klíčovým rysem, který si Talibán představoval jako prostředek k řízení Afghánistánu.[17]

Již zmíněný kodex chování Layeha detailně mapuje strukturu vedení od shora dolů s vysoce centralizovanou přísahou věrnosti nejvyššímu vůdci. Na vrcholu je

---

[15] BBC News. (2021, August 17). Taliban in Afghanistan: Five things you need to know. BBC News. https://www.bbc.com/news/world-asia-58283896

[16] The Taliban Layeha for Mujahidin and the Law of Armed Conflict [online]. 2012 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://brill.com/view/journals/ihls/3/1/article-p192_7.xml?Tab%20Menu=article-metadata

How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

[17] How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

KHAN, Tahir. Taliban se blíží k vytvoření kabinetu, oznámení nové vlády [online]. 2021 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal_taliban-close-formation-cabinet-announcement-new-government/6210116.html

Rada vedení (známá jako Rahbari Shura nebo Quetta Shura), která se skládá z nejdůležitějších lidí v organizaci. Rahbari Shura je dnešním ústředním řídícím orgánem Talibánu a zároveň Afghánistánu. Rahbari Shura vychází z Quetta Shura, jakožto neformálního označení pro řízené povstání Talibánu z Pakistánské Quetty v roce 2001. Samotná Rada vedení Talibánu se skládá z 20 členů a těchto 20 předních byrokratů rozhoduje a dohlíží na celkové fungování Talibánu. Záležitosti v Talibánu se řeší pomocí konsensu, který je přijat v Rahbari Shura mezi členy Rady vedení. Předsedající nejvyšší vůdce má nejvyšší pravomoc a tím i konečné slovo, čímž může zvrátit konečné jednání celé Rady.[18]

Talibán také nechal vytvořit několik komisí. Počet komisí není přesně uveden, ale podle posledních zdrojů OSN by se jejich počet měl pohybovat kolem šestnácti. Tyto komise byly především oporou pro plnění klíčových úkolů v rámci řízení povstaleckých aktivit. V současné době se jejich pravomoc a působnost přenesla ke kontrole a správě afghánských území.

Kromě komisí zřídil Talibán čtyři regionální vojenské rady. Tyto rady kontrolují a dohlížejí na vojenské operace organizace v Afghánistánu ve spolupráci s již zmíněnými komisemi. Před převzetím moci Talibánem působily a formovaly se v Pákistánu, konkrétně ve městech Quetta, Péšávar, Miramšáh a Gerdi Jangal, ležících blízko afghánských hranic. Vojenské rady značně pomohly při okupování Afghánistánu Talibánem. Talibán také nechal v Afghánistánu zřídit pro operační a taktické vedení stínové guvernéry a vojenské velitele na provinční, okresní a místní úrovni.

V poslední řadě je na základě kodexu Layeha zřízena Talibánem organizační struktura správy na provinčních úrovních. Afghánská správa se skládá ze 34 provincií, které se dají přirovnat ke krajskému zřízení v České republice. V čele těchto provincií sedí velitelé mudžáhidů, kteří řeší vnitřní problémy své provincie.

---

[18] How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542
KHAN, Tahir. *Taliban se blíží k vytvoření kabinetu, oznámení nové vlády* [online]. 2021 [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/us-afghanistan-troop-withdrawal_taliban-close-formation-cabinet-announcement-new-government/6210116.html

Tento řídící spolek má svou hierarchii podle stanovených pravomocí:

- iman – nejvyšší (tedy Mawlawi Haibatullah Akhundzada),
- jeho zástupce,
- velitelé zón,
- vyšší provinční úředníci – disponující přenesenou působností za vytvoření zodpovědných provinčních a okresních komisí se soudním systémem šaría ve své provincii,
- okresní vůdci,
- vedoucí skupin – zodpovědní za vzdělávání svých mužů v oblasti džihádu, náboženství a morálky,
- a obyčejní mudžahedíni.

1.5.1. Soudní systém Talibánu

Mezinárodní mírové operace (Mise ISAF a Mise Resolute support) podporovaly vývoj a změnu země ve spolupráci s bývalou svobodnou vládou Afghánistánu. Během dvou dekád státy NATO a OSN vtlačily miliardy dolarů na obnovu afghánského právního a soudního systému v rámci zlepšení právního státu a veřejné správy. Po převzetí moci Talibánem byl jakýkoliv pokrok a úspěchy rychle smazány. Základy afghánského právního systému se ocitly ve stavu zoufalství a blíží se ke stavu naprosté anarchie a bezpráví, jako před rokem 2001.[19]

Afghánistán v roce 2004 přijal novou ústavu, která zakotvila jak islámské, tak moderní rovnoprávné hodnoty. Ústava trpěla mnoha institucionálními nedostatky, včetně slabého systému kontrol a protiváh. Přesto počítala s demokratickým politickým systémem a zaručila základní a rovná práva a svobody pro muže i ženy. Za pomoci mezinárodních a národních právních vědců a praktiků bylo

[19] Going Back to Zero: How the Afghan Legal and Judicial System is Collapsing Under the Taliban Regime. Jurist [online]. 2022 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.jurist.org/commentary/2022/03/mahir-hazim-afghan-legal-judicial-system-collapsing-taliban-regime/

přijato nespočet zákonů a právních postupů v souladu s mezinárodními normami a hodnotami moderního světa.[20]

Ačkoliv Talibán oficiálně a přímo nezrušil žádné zákony tehdejšího právního systému, jejich činy ukazují, že neberou ohled na zákony a předpisy, které byly uzákoněny předešlou vládou. Důsledně zdůrazňovali, že vládnou v souladu s právem šaría. Z posledních prohlášení Talibánu je naprosto jasné, že v oblastech trestního práva, rodinného práva a práva žen nerespektují dosavadní práva a jejich nový výklad je poměrně nejasný. Přeci jen ale nějaká dosavadní práva dodržují, především v oblastech obchodnictví a bankovnictví, z čehož vyplývá, že uznávají jen ten systém, ze kterého mohou profitovat. Náhodná a nepřímo závazná prohlášení nejvyššího vůdce jsou nuceni ve společnosti vnímat jako jakási právní nařízení.[21]

Talibán rozpustil Afghánskou nezávislou komisi pro lidská práva, která v zemi působila přes 20 let a dohlížela na dodržování, sledování a vyšetřování při porušování základních lidských práv. Dále byla rozpuštěna Afghánská nezávislá advokátní komora, která tvořila jednu z hlavních složek spravedlnosti v zemi. Talibán požaduje o přezkoušení 6000 advokátu při nových vstupních zkouškách pod záštitou nového ministerstva spravedlnosti. Nejméně čtvrtinu těchto advokátu jsou ženy, které nebudou moct vykonávat advokacii, jelikož tato činnost je podle nových nařízení vyhrazena pouze mužům. Většina žen zastávajících státnické funkce byla pronásledována, čímž byly nuceny emigrovat. Dokonce aktivisté za lidská práva, obhájci práv žen, členové bývalých bezpečnostních sil a bývalí vládní zaměstnanci byli svévolně zatčeni, mučeni nebo zmizeli. Talibán systematicky nahrazuje zástupce a zaměstnance justičních institucí předchozí vlády talibánskými bojovníky bez věcného právního vzdělání. Současný ministr obrany Talibánu a zároveň i jeden z vůdců Talibánu

[20] Going Back to Zero: How the Afghan Legal and Judicial System is Collapsing Under the Taliban Regime. Jurist [online]. 2022 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.jurist.org/commentary/2022/03/mahir-hazim-afghan-legal-judicial-system-collapsing-taliban-regime/

[21] Tamtéž

prohlásil, že členové Talibánu by měli být najímáni do vlády bez jakéhokoliv vzdělání.[22]

Samotný talibánský soudní systém má svou vlastní hierarchii v rámci stínové správy Talibánu a také systém, který zajišťuje spravedlnost. Pomocí práva šaría může talibánský qazi (soudce) urovnat případ během několika hodin bez úplatků a vynést vymahatelné, autoritativní a trvalé rozhodnutí. Takto se daný systém prezentuje i obyvatelům, jelikož je dle slov vůdců kvalitnější, než formální soudní systém předešlé vlády. Většina těchto soudců má vzdělání z Pákistánu. V současné době jsou Haji Mawlawi Ubaydullah Akhundzada (nejvyšší vůdce) a Abdul Rahman Agha předsedajícími soudů šaría Talibánu.[23]

Jeden z velkých převratů v trestním soudnictví se týká fyzických trestů, jako je například bičování a kamenování na veřejnosti, které zde mají velkou tradici. Tyto tresty jsou zaváděny po celém území a nemusí být podloženy soudním procesem. Talibán také zavedl rozsáhlé domovní prohlídky, které cílí na konkrétní etnické skupiny. Dalším porušováním lidských práv jsou také namátkové kontroly aut i mobilních telefonů. Všechny tyto kroky jsou většinou řešeny na veřejnosti před zrakem obyvatel, z důvodu odstrašení či za účelovým vyvoláváním strachu, čímž si Talibán upevňuje svou mocenskou pozici.[24]

1.5.2. Čelní představitelé

Nejvyšším čelním představitelem je kancelář vůdce věřících Amir al-Mu'minin, která má za úkol dohlížet na vedoucí radu, soudnictví, výkonné komise a další správní orgány. Samotní vůdci afghánského Talibánu by měli převážně sídlit a mít své centrum v Pákistánském městě Quetta, kde se nachází ústřední řídící orgán Talibánu.

---

[22] Going Back to Zero: How the Afghan Legal and Judicial System is Collapsing Under the Taliban Regime. *Jurist* [online]. 2022 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.jurist.org/commentary/2022/03/mahir-hazim-afghan-legal-judicial-system-collapsing-taliban-regime/

[23] How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

[24] Going Back to Zero: How the Afghan Legal and Judicial System is Collapsing Under the Taliban Regime. *Jurist* [online]. 2022 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.jurist.org/commentary/2022/03/mahir-hazim-afghan-legal-judicial-system-collapsing-taliban-regime/

Obr. č. 1: Klíčoví lídři Talibánu[25]

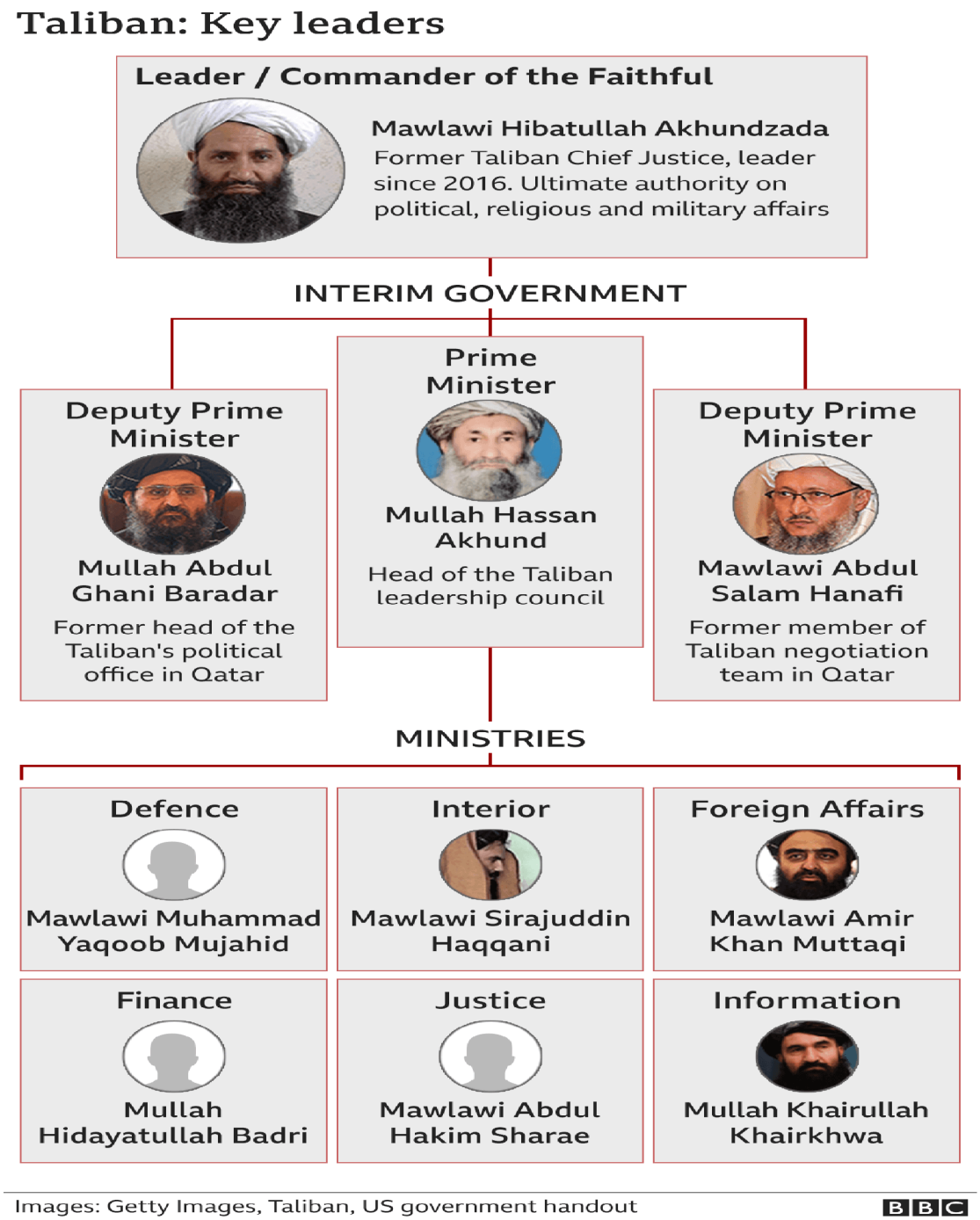

[25] Taliban: Key leaders [online]. In: . [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-asia-58495112

Malawi Haibatullah Akhundzada v současné době zastává funkci nejvyššího velitele Talibánu a nynějšího vůdce takzvaného Islámského emirátu Afghánistán. Před nástupem do této funkce nabyl zkušenosti jako šéf šaría soudů předešlé Islámské republiky Afghánistán. Je ale prezentován jako člověk, který nemá žádné zkušenosti z militantní oblasti. Jako vrchní velitel skupiny má na starosti politické, vojenské a náboženské záležitosti.[26]

Mullah Mohammad Hassan Akhund je současným premiérem Afghánistánu. Byl jedním ze čtyř zakladatelů Talibánu v Afghánistánu kolem roku 1994. Dlouhá léta reprezentuje mocnou Radu vedení Talibánu (Rehbari Shura) jako její předseda. Čerpá přitom ze svých bohatých zkušeností z vlády Talibánu v Afghánistánu v letech 1996–2000, kdy působil jako ministr zahraničí a místopředseda vlády.[27]

Abdul Ghani Baradar je jeden z nejdéle působících členů, je jedním ze spoluzakladatelů Talibánu spolu s Mullou Umarem, který byl vůdcem v době vlády Islámského emirátu Afghánistán. Je zkušeným vojenským a vládním velitelem, protože po nástupu Talibánu v roce 1996 působil ve státních funkcích pro tuto oblast. V letech 2010-2018 byl vězněn v Pákistánu, po propuštění se ale dostal na vrchol. Hlavní zásluhou na cestě k moci jsou jeho vyjednávací schopnosti, které předvedl v letech 2019-2020, když za Talibán vyjednal mírové dohody s USA o stažení vojsk NATO z Afghánistánu. Je považován za osobu se silným slovem, který vede novou vládu v Afghánistánu.[28]

Sirajuddin Haqqani je první náměstek (zástupce) vůdce Akhundzady a zároveň úřadující ministr vnitra Afghánistánu. Je také vůdcem sítě Haqqan, nejradikálnější odnože Talibánu, která předtím bojovala a nyní pomáhá Talibánu udržovat národní bezpečnost Afghánistánu. Na jeho hlavu je vypsaná odměna 5 milionů amerických dolarů za páchání a podporování teroristických útoků. Síť Haqqani se kolem roku 2016 spojila s Talibánem, čímž si Haqqani vysloužil funkci zástupce

---

[26] How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

[27] Taliban in Afghanistan: who is in charge? [online]. 2021 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-asia-58235639

[28] How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

vůdce. Tato síť je proslulá prováděním přeshraničního terorismu a obchodu se zbraněmi podél pákistánsko-afghánské hranice. Je též podezřelá z podpory a ze spolupráce s Al-Káidou.[29]

Mohammad Yaqoob je syn zakladatele Talibánu Mully Omara. Zastává funkci ministra obrany Afghánistánu a zároveň post vojenského náčelníka Talibánu. Dohlíží nad veškerými vojenskými záležitostmi Talibánu, a to díky úspěšnému vedení vojenských komisí napříč afghánskými provinciemi od roku 2016. Zároveň je zařazen do nejvyšší rozhodovací rady Talibánu, kde byl mimo jiné jmenován druhým nejvyšším zástupcem vůdce Akhundzady.[30]

Abdul Hakim Mujahid byl jmenován hlavním vyjednavačem delegace Talibánu v Dauhá ve spolupráci s Ghani Baradarem. Vedl islámskou náboženskou školu známou jako madrassa v Pákistánu a zastával vedoucí roli v soudním oddělení Talibánu. Je dalším, kdo má blízko k vůdci Akundzadovi, a je vlivnou postavou v náboženském kruhu Talibánu.[31]

1.6. Podporovatelé ve spolupráci

Talibán spolupracuje s několika jinými hnutími a organizacemi. I to může stát za jeho úspěchem z posledních let. Tato podkapitola se bude věnovat podstatnými nestátními podporovateli, kteří pomohli Talibánu získat jeho velkou sílu během posledních dvaceti let a řádně tak přispěli ke svrhnutí afghánské vlády v roce 2021.

1.6.1. Al-Káida

Al-Káida, neboli základna, je militantní teroristická skupina založena kolem roku 1986 Usámou bin Ládinem. V prvopočátcích sloužila skupina jako logistický distributor zaměřující se na podporu bojujících muslimů proti sovětské invazi v průběhu afghánské války. Poté se skupina rozrostla a začala bojovat též proti zkorumpovaným a prozápadním islámským režimům v Asii a Africe. Tuto ideu

---

[29] How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

[30] Taliban in Afghanistan: who is in charge? [online]. 2021 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.thenationalnews.com/world/asia/2021/08/18/taliban-in-afghanistan-who-is-in-charge/

[31] How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

si ponechala dodnes. V roce 1996 poskytl Talibán Al-Káidě nové útočiště mimo dosah amerických sil a vytvořil tak dokonalé zázemí pro obnovu velení. Tím jim umožnil pokračovat ve slučování a k rekrutování militantních džihádistických bojovníků, a také k zakládání výcvikových táborů po celém světě. Při narůstající síle byla několikrát vyhlášena svatá válka proti USA a západnímu bezbožnému světu. Al-Káida díky této spolupráci a tomuto zázemí zplodila tisíce aktivních bojovníků a stala se tak světovým nepřítelem číslo jedna, a to především díky četným útokům, kterými způsobily mnoho materiálních škod a ztrát na životech. Mezi tyto činy patří například zničení americké ambasády v Keni a Tanzánii, nebo sebevražedný útok člunem plným trhavin proti americké válečné lodi v Jemenu. Nejhoršími byly jednoznačně teroristické útoky na světové obchodní centrum v New Yorku a částečné zničení Pentagonu (sídlo ministerstva obrany USA), které byly uskutečněny 11. září 2001 a při nichž Al-Káida zabila okolo 3000 lidí prostřednictvím ukradení civilních letadel. Po tomto útoku USA spolu s Velkou Británií vpadla na území Afghánistánu a sesadila Talibán, jakožto novou světovou hrozbu. Až v roce 2011 se podařilo vystopovat a zabít vůdce Al-Káidy Usámu bin Ládina.[32]

Po smrti hlavního představitele ho nahradil Ayman al-Zawahiri. Ten se snažil navázat na odkaz Usámy, ale modernější formou. Al-Káida se snažila podporovat Talibán pomocí tajného přidělování svých útočníku a poskytovat jim výcvik. Afghánistán měl patřit opět do správných rukou a naplňovat tak zásady islámské země. Bez trvalého zázemí a finanční podpory by to ale nebylo jednoduché. Zanedlouho se proto členové Al-Káidy rozhodli prosazovat své myšlenky hlavně v Africe, kde nebyla tak vysoká koncentrace aliančních sil. Někteří členové se rozhodli k dezerci do nově vznikající extrémistické a násilné skupiny ISIS (Islámský stát v Íráku a Sýrii). Ta byla aktivnější v boji než Al-Káida.[33]

Al-Káida totiž prováděla většinu svých aktivit v posledních letech pod záštitou Talibánu. V samotném Afghánistánu byla omezeně přístupná a až s postupně rostoucím vlivem Talibánu se začal objevovat i silnější vliv Al-Káidy. Smrt

[32] What now for al-Qaeda? [online]. 2022 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-62399380
[33] Tamtéž

Al-Zawahiriho v Kábulu dokazuje to, jak blízká je Al-Káida v podpoře Talibánu. V roce 2021 se prokázala úzká spolupráce mezi Talibánem a Al-Káidou navzdory uzavřeným dohodám z Dauhá. Na základě vojenských hlášení byli členové Al-Káidy přítomni minimálně v patnácti provinciích Afghánistánu, většinou na pohraničí s Pákistánem. Organizace se nakonec přihlásila k četným útokům vedeným proti bývalé afghánské vládě a také k poskytování výcviku, zbraní a munici pro talibánské bojovníky. Afghánistán má pro Al-Káidu zvláštní význam, a to nejen z historického hlediska. Je to totiž svatá země oplývající bohatstvím, sousedící s muslimskými státy a je pro ostatní státy poměrně nepřístupná.[34]

1.6.2. Síť Haqqani

Dle prohlášení OSN je síť Haqqani militantní teroristickou organizací. Skládá se z paštunských bojovníků sídlících ve východní oblasti Afghánistánu na hranicích s Pákistánem. Organizace se začala formovat v 70. a 80. letech minulého století v návaznosti na vpád sovětských vojsk. Zakladatel Jalaluddin Haqqani dokázal sjednotit velkou skupiny mudžahedínů na základě jejich kmenových a ideologických vazeb, které měli ve východním Afghánistánu. Síť vždy bojovala o nezávislost Afghánistánu a zároveň také o širší sdružení islámského světa. Haqqani a jeho bojovníci spolupracovali s Talibánem již při prvním dobytí Kábulu v roce 1992, čímž se zasloužil o post ministra spravedlnosti ve vládě. Po svrhnutí talibánské vlády se organizace přesunula do Pákistánu. Zde převzal vedení Haqqaniho syn Sirajuddinave. Ve spojení s Al-Káidou a Talibánem vytvářeli plánované útoky na demokratickou vládu Afghánistánu. Samotná síť způsobila několik bombových útoků, atentátů a zničila důležitá místa v Kábulu. V roce 2015 se stal Sirajuddin Haqqani zástupcem vůdce Talibánu, čímž pro svět potvrdili jejich úzkou spolupráci. Po této události začali bojovníci Sítě Haqqani být aktivnější i v boji mimo své východní působiště. Organizace se stala tzv. rukou smrti Talibánu a začala se řídit jejími přímými rozkazy. Za četnými útoky na vládní úředníky v Kábulu a v jiných městech stála právě tato síť, čímž také přispěla k vládnímu převratu. Síť Haqqani nejspíše spolupracovala s bývalou pákistánskou

[34] Country Guidance Afghánistán 2021: Al-Káida [online]. 2023 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021/15-al-qaeda

vládou. Toto silné podezření vyplývá z efektivnosti boje proti koaličním spojencům a z nemožného dopadení členů sítě.[35]

1.6.3. Jaish-e-Mohammed

Jaish-e-Mohammad (dále jen JeM) je sunnitská, extrémistická, militantní skupina se sídlem v Pákistánu. Hlavním cílem skupiny je sjednocení oblasti indického Kašmíru s Pákistánem a vyhnání západního vlivu z Afghánistánu. Také se snaží rozšířit džihád do dalších části severní Indie s cílem vyhnat hinduisty. Maulana Masood Azhar stojí za založením JeM v roce 2000. Organizace byla vytvořena pro podporu Talibánu, Al-Káidy a několika Pákistánských sunnitských vůdčích extrémistů. Většinu peněz získávají z darů islámských charitativních organizací nebo přímo od Pákistánských islámských institucí. JeM aktivně udržuje operativní služby s dalšími přidruženými organizacemi zejména s Lashkar-e-Tayyiba, Al-Káidou a Talibánem. Skupina se podílí na přípravě, plánování a provádění teroristických útoků nejen na indické bezpečnostní složky, ale i na bývalou afghánskou vládu. JeM pracoval na vyřešení interních neshod s ostatními pákistánskými extremistickými skupinami a začal přesouvat svou pozornost z Kašmíru na Afghánistán, aby tak zesílil útoky proti americkým a koaličním silám. Při dobývání Kábulu byla Talibánu JeM k dispozici pro pomoc s upevněním moci a prováděla zde četné bombové útoky. Po obsazení Afghánistánu Talibánem bylo z tamních věznic propuštěno mnoho bojovníků JeM. Zároveň se jim Talibán zavázal o poskytování podpory při dobývání Kašmíru. [36]

1.7. Financování organizace

Od dobytí Kábulu v roce 2021 Talibán získal mnohé finanční zdroje, které dříve patřili ústřední vládě. Před tímto Talibán financoval svou organizaci jinými způsoby. Na tyto předešlé finanční zdroje je nyní znovu vázán, jelikož jsou na jejich vládu uvaleny sankce OSN za porušování stanovených smluv a dohod. Jedná se především o omezování základních práv, o násilí a o diskriminaci.

---

[35] Country Guidance Afghanistan 2021: Haqqani network [online]. 2021 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021/13-haqqani-network
Haqqani network: Pashtun militant organization [online]. 2023 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/Haqqani-network

[36] Jaish-e-Mohammad [online]. 2022 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.nationalsecurity.gov.au/what-australia-is-doing/terrorist-organisations/listed-terrorist-organisations/jaish-e-mohammad

Před dobytím Kábulu se jejich roční příjem od roku 2011 odhadoval na přibližně 400 milionů dolarů. Ovšem od roku 2018 se podle vyšetřování provedeného OSN mohl jejich kapitál zvýšit na 1,5 miliardy dolarů ročně. Tyto informace dokazují, že skupina provozuje sofistikovanou finanční síť a daňový systém. Talibán je v tomto případě navázán na síť Haqqani, proto je tato teroristická organizace působící po celé střední a jižní Asii označována za bratrskou autonomní větev Talibánu. Tato organizační větev je pro Talibán velice důležitá z hlediska dalšího navazování kontaktů s dalšími teroristickými skupinami, jako například s Al-Káidou nebo ISIS. Spolupráce s členy sítě Haqqani tak často plodí zisk pro Talibán a zajišťuje mu podporu finančními zdroji ze zahraničí. Samotný Talibán si tedy z mnoha oblastí vyvinul různé zdroje příjmů.[37]

1.7.1. Obchod s drogami

Afghánistán je zemí velmi úrodnou pro pěstování některých vybraných drog. Afghánské území je právem označován jako jeden z největších světových producentů opia a následně i za výrobce heroinu. Pěstování a výroba není ale celým úspěchem velkých finančních zisků. Klíčové je zde opět dané území, které svou polohou představuje důležitou obchodní stezku mezi Evropou a Asii. Talibán již v historii ovládal důležité dopravní uzly, čímž bezpečně a kontrolovaně distribuoval velké množství opiátů přes hranice. Nejvíce drog z Afghánistánu končí na evropské půdě díky tzv. Balkánské trse (od Afghánistánu, Íránu a Turecko přes země Balkánu až do západních zemí Evropy). Talibán vyváží opiáty s odhadovanou roční hodnotou 1,5 až 3 miliardy dolarů. Odhady přímých ročních zisků Talibánu z nelegální drogové ekonomiky se pohybují mezi 100 až 400 miliony dolarů. Samotný obchod s drogami tvoří až 40–60 % ročních příjmů Talibánu.[38]

Samotný Talibán v 90. letech směřoval proti pěstování opia, nicméně také podlehl rychlému přísunu zisků k financování organizace. Nejvíce na těchto aktivitách trpí

---

[37] Finanční zdroje a podpora Talibánu a Islámského státu – Chorásán [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.securityoutlines.cz/financni-zdroje-a-podpora-talibanu-a-islamskeho-statu-chorasan/
Afghanistan: How do the Taliban make money? [online]. 2021 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-46554097
[38] Tamtéž

afghánští obyvatelé na venkově, kteří jsou nuceni a zotročováni Talibánem k pěstování drog na svých polích namísto toho, aby pěstovali suroviny pro obživu. Navíc jsou podle vládních úředníků farmáři nuceni platit 10 % daň z pěstování. Daně jsou údajně vybírány také od laboratoří přeměňujících opium na heroin, a také od obchodníků, kteří nelegální drogy pašují.[39]

1.7.2. Těžba nerostného bohatství

Afghánské území je velice bohaté na minerály a drahé kameny, zejména měď, železo, zlato, ropu ale i vzácné kovy jako například lithium. Podle afghánských vládních úředníků má těžební průmysl v Afghánistánu hodnotu jedné miliardy dolarů ročně. Velká část těžebních lokací nebyla dlouhá léta využívána kvůli probíhajícím ozbrojeným konfliktům. Většina těžby je malého rozsahu a velká část se provádí nelegálně. Talibán převzal kontrolu nad těžebními lokalitami a začal vymáhat peníze z probíhajících legálních i nelegálních těžebních operací, a to zejména v jižních provinciích, kde Talibán působil řadu let, získal z těžby za rok 2020 okolo 450 milionů dolarů. Talibán si po nástupu k moci uvědomuje možnost rychlých zisků z těžby nerostných surovin, na což láká zahraniční investory těžebních společností z Číny, Indie a Ruska.[40]

1.7.3. Finanční toky z kontroly území

Talibán si vytváří nové potencionální zdroje příjmů. Již před nástupem k moci vykořisťoval afgánský lid nesmyslnými daněmi, ale až při ukotvení své působnosti ve státní politice využil svého postavení ve velké síle. Talibán nyní kontroluje všechny hlavní obchodní cesty v zemi a také pohraniční přechody. Nevytvořil jen systém vysokého příjmu z importu a exportu, ale také systém přímého výběru daní od obyvatelstva, a to ve formě ochrany, mýtného za přechody v některých provinciích, využívaní sociálních služeb, zásobování elektřiny či jiné infrastruktury. Jako konkrétní příklad lze uvést situaci, kdy Talibán zdanil rozvojové a infrastrukturní projekty, jako například veškeré silnice, veřejné školy a zdravotní

---

[39] Finanční zdroje a podpora Talibánu a Islámského státu – Chorásán [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.securityoutlines.cz/financni-zdroje-a-podpora-talibanu-a-islamskeho-statu-chorasan/
Afghanistan: How do the Taliban make money? [online]. 2021 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-46554097
[40] Tamtéž

kliniky, a to i v době, kdy byly financovány západními zeměmi. Velkým zdrojem příjmu před nástupem do vlády bylo obsazení vojenských stanovišť nebo městských center, kde vyprázdnili pokladnice a zabavili desítky zbraní, stejně jako auta a obrněná vozidla.[41]

Většinu z těchto daní platíme i my v západních zemí světa, ale daně místních jsou mnohonásobně větší. Obyvatelstvo si pak nemůže dovolit žít standardní život natož nadstandardní, čímž se potlačuje jejich možnost vzdoru proti dominanci Talibánu.

1.7.4. Sponzorské zahraniční dary

Talibán již při své povstalecké činnosti byl štědře sponzorován, a to nejen od příbuzných organizací a bohatých štědrých podnikatelů, ale také nepřímo od států jako jsou Pákistán, Írán a Rusko. Tyto státy to většinou popírají, ale po mnohaleté analýze pochází spoustu finančních transakcí právě od nich. Mezi největší individuální investory patří soukromí bohatí občané z Pákistánu a z několika zemí Perského zálivu (Saúdské Arábie, Spojených arabských emirátů a Kataru). Přestože není přímá ověřitelnost a měřitelnost těchto toků, předpokládá se, že dané finanční zdroje tvoří významnou část příjmů Talibánu. Podle odborníků by to mohlo být až 500 milionů dolarů ročně. Potvrzuje to fakt, že se tyto zprávy dlouhodobě shodují napříč všemi vyšetřujícími orgány.[42]

Pro komplexní pochopení financování teroristické organizace Talibán ze zahraničí je třeba popsat systém externí podpory v islámském teroristickém prostředí. Důležitými prvky jsou fenomény zakát, sadaqa a hawala.

Zakát je fenomén jakési charity v islámu a zároveň pilíř islámu. Jedná se o pravidelné poskytování části svých financí potřebným, nebo přímo organizaci, a to vše v dobré víře. Poskytující přispívá vždy podle vlastního svobodného rozhodnutí. Saqada také představuje jakýsi charitativní princip jako zakát, jen jde

---

[41] Finanční zdroje a podpora Talibánu a Islámského státu – Chorásán [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.securityoutlines.cz/financni-zdroje-a-podpora-talibanu-a-islamskeho-statu-chorasan/
Afghanistan: How do the Taliban make money? [online]. 2021 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-46554097

[42] Afghanistan: How do the Taliban make money? [online]. 2021 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-46554097

více nad rámec zakátu. Původní myšlenka těchto principů je čistá, ale mnohé z islamistických teroristických organizací pošpinily tyto principy ve svůj prospěch. Zneužívají získávání dobročinných peněz charitativními organizacemi a využívají tradiční charitativní fondy prostřednictvím pracujících dobrovolníků nebo náboženských struktur. Poslední princip hawala (důvěra) je jakýsi netransparentní bankovní systém. Jedná se o metodu pohybu peněz, aniž by se fyzické peníze reálně hnuly. Působí mimo tradiční finanční bankovní kanály. Nachází se hlavně ve středním východě a v severní Africe. V přímém konání jde o předání hotovosti u prvního hawala, neboli také bankéře či směnárníka. Ten předá finanční obnos jinému hawalovi spolu s kódem transakce dalšímu, a tak se předává dále, dokud částka nedoputuje k finálnímu bankéři, u kterého si příjemce vyzvedne danou částku. Jde tak o těžce vystopovatelný přesun peněz, kdy navíc jeden hawal zná jen svého hawalského dodavatele a hawalského příjemce.[43]

[43] Finanční zdroje a podpora Talibánu a Islámského státu – Chorásán [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.securityoutlines.cz/financni-zdroje-a-podpora-talibanu-a-islamskeho-statu-chorasan/

2. Působení Talibánu

Tato kapitola se bude věnovat tomu, jak hnutí Talibán pracuje. Budou zde vysvětleny jejich tradiční taktiky a strategie, ale zároveň také vývoj těchto postupů, který vedl až k dobytí Kábulu. Důležité je také zmapování vojenské síly a prostředky využívané v operacích na afghánském území. Podstatné je i pochopení uměle vytvořeného prostředí moderní propagandou, která zasáhla cílené subjekty, což urychlilo průběh svrhnutí demokratické vlády.

2.1. Vojenská síla a technické vybavení

Před ovládnutím Afghánistánu v listopadu 2021 byly militantní prostředky a síly hnutí Talibán poměrně zastaralé. Samotní bojovníci v průběhu dekád disponovali řadovým civilním oblečením, běžnými kališnikovi, podomácku vyrobenými výbušninami a menší škálou pozemních raket. Modernější arzenál i obrněná bojová vozidla byly spíše ojedinělým případem. Talibán měl také k dispozici pouze okolo 80 000 bojovníků, a to oproti početnější afghánské armádě čítající 350 000 vojáků a moderní techniku světového řádu. Přesto dokázal Talibán během několika týdnů dobýt celé území státu, a to díky již zmíněné propagandě a silné korupci v bývalé armádě Afghánistánu.[44]

V této době vytvořil Talibán novou armádní sílu tzv. ozbrojené síly Islámského emirátu Afghánistán. Jedná se o renovaci armádních sil z první vlády Talibánu z let 1996-2001. V čele tohoto procesu je již zmíněný představitel Talibánu a zároveň ministr obrany mulla Mohammad Yaqoob, který pracuje na vybudování větší a silnější armády afghánského emirátu. Tato vojenská síla je již silnější, a to především díky technice a vybavení, kterou se měla bránit Afghánská republika. Spojenci v čele s USA zde zanechali od roku 2002 militantní vybavení a výstroj v hodnotě 40 miliard dolarů. Talibán čerpá nástroje, strategie, a hlavně výcviky od moderních armád z řad dezertujících vojáků, kteří tyto procesy mají naučené z programu mise ISAF. Nejedná se jen o militantní vybavení spolu s vycvičenými vojáky, ale především bylo Talibánu přenecháno i 11 dobře zásobených vojenských základen, které byly vybaveny vlastním letectvem.

[44] Taliban Seeking 110,000-Strong Army After 6 Months in Power [online]. 2022 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/taliban-seeking-110-000-strong-army-after-6-months-in-power-/6442084.html

Talibán samozřejmě čerpá finance na ozbrojování i ze svých prostředků a darů (viz kapitola 1.7), ale právě zmocnění se moderní vojenské výbavy umocňuje jeho hrozbu v globálním měřítku. Podle zpravodajských služeb je dobře zmapováno to, jakého počtu vybavení a zbraní se Talibán zmocnil po dobytí Kábulu.[45]

2.1.1. Vojenská vozidla

Aktuálně Talibán drží na svém seznamu přes 2000 obrněných transportérů. Přičemž průměrná hodnota jednoho vozidla činí 300 000 dolarů. K této síle se Talibán zmocnil 700 nákladních armádních aut, amerických vozů Humvee od afghánských bezpečnostních sil a desítek obrněných vozů vybavených dělostřeleckými systémy. Dále získal vojenská vozidla určená pro transport v složitém členitém terénu nebo vozidla vybavená moderním navigačním systémem. Jde zejména o vozidla typu M1117 Guardians, MaxxPro MRAP, Oshkosh ATV. V tomto případě ale není znám přesný počet funkčních vozidel.[46]

2.1.2. Vrtulníky a drony

Talibán po znovudobytí Kábulu a po převzetí moci ihned vytvořil oficiální letectvo Islámského emirátu Afghánistán (také známé jako islámské emirátské letectvo). Při ústupu armádních sil NATO a evakuaci uprchlíků bylo letiště v Kábulu jedno z posledních míst ovládané spojenci. Armádní síly se pokusily oslabit letectvo tím, že odinstalovaly motory z letadel nebo je přímo poškodily. Přesto bylo zde zanecháno okolo 150 vojenských letadel a vrtulníků typu UH-60 Black Hawks, Mil Mi-24, Mil Mi-8s, A-29 Super Tucanos , Cessna 208 a C-130 Hercules. Napříč Afganistánem byly ponechány Talibánu průzkumné vrtulníky a útočné vrtulníky Blackhawk s bezpilotními průzkumnými drony Scaneagle. Jedná se převážně

---

[45] The Taliban's new armoury of US-made equipment includes planes, guns and night-vision goggles [online]. 2021 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.abc.net.au/news/2021-08-20/taliban-new-us-made-war-chest-afghanistan/100393572
Taliban Seeking 110,000-Strong Army After 6 Months in Power [online]. 2022 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/taliban-seeking-110-000-strong-army-after-6-months-in-power-/6442084.html

[46] The Taliban's new armoury of US-made equipment includes planes, guns and night-vision goggles [online]. 2021 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.abc.net.au/news/2021-08-20/taliban-new-us-made-war-chest-afghanistan/100393572

o útočná a vojenská transportní letadla. Netrvalo to dlouho a Talibánu se povedlo úspěšně zprovoznit i většinu letadel.[47]

2.1.3. Palné zbraně

Talibán před znovudobytím Kábulu vlastnil z velké části zastaralou techniku a zbraně typu AK-47 a AK-74. Dále je třeba zmínit jejich uniformy, které byly víceméně normálním tradičním civilním oblečením zvaným galabea. Po získání vojenského vybavení bylo přikázáno většině vojákům nosit konvenční vojenské uniformy, které předtím využívaly afghánské národní síly. K této výstroji má Talibán k dispozici arzenál o počtu 600 000 zbraní pro pěchotu (většinou útočné pušky M16), dále okolo 160 000 komunikačních přístrojů a přibližně 16 000 moderních brýlí pro noční vidění. Na seznam převzatých zbraní se v menším počtu dostaly i granátomety, minomety, kulomety, houfnice a neprůstřelné vesty.[48]

Tato škála zbraní a vybavení, která zde byla zanechána pro dobré účely, se spojencům v čele s armádou USA vymstila. Podle amerických představitelů a odborníků by právě tato technika mohla být využita proti civilnímu obyvatelstvu, nebo zaslána jiným militantním skupinám, jako je například Islámský stát, nebo by mohla být využita k technologickému obchodu s Ruskem a Čínou.

2.2. Propaganda Talibánu

Velmi rychlé vítězství Talibánu v roce 2021 není výsledkem skvělé taktické bojové strategie, ale výborně vedenou pragmatickou propagandou, která tvořila silný pilíř ovlivňující veřejné mínění v celém Afghánistánu. Tato silná propaganda zapříčinila nejistoty v obyvatelstvu, čímž bylo dobývání afghánského území jednodušší. Od pádu vlády Talibánu v roce 2001 se propagandistický program zcela přetransformoval, jelikož došli k uvědomění, že nemohou čelit přímým bojem spojeneckým armádám. Zbylí vůdci Talibánu a další členové uprchli do Pákistánu, kde začali spolupracovat se členy pákistánské zpravodajské služby a armády. Talibán se snažil vyvinout důkladně promyšlenou mašinérii vztahů s veřejností a začal cílit nejen na okolí Afghánistánu, ale i v dalekém zahraničí. Zaměřoval se

[47] The Taliban's new armoury of US-made equipment includes planes, guns and night-vision goggles [online]. 2021 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.abc.net.au/news/2021-08-20/taliban-new-us-made-war-chest-afghanistan/100393572
[48] Tamtéž

zejména na porušování slibů vládních politiků, byrokratickou korupci a vysoký počet civilních obětí v důsledky války.[49]

Z počátku se Talibán snažil oslovit Afghánce pomocí tzv. nočních dopisů, jejichž obsahem bylo zastrašit, vyhrožovat a následně přimět ke spolupráci. Ovšem tento postup neměl až tak velký úspěch, čímž hnutí přišlo na novou formu sdílení informací. V roce 2005 vstoupil Talibán do kyberprostoru a vytvořil zpravodajsko-informační web Shahamat. Ten byl provozován v pěti jazycích (angličtina, arabština, darí, paštunština a urdština) a soustředil se zejména na válečné zpravodajství. Obsahoval také postupy a návody k provedení teroristických útoků. V každém jazyce byl obsah zpráv jiný, jelikož Talibán diverzifikoval své cíle vlivu na různé skupiny. Přesně v této oblasti začal Talibán mít silný dosah na mezistátním poli, a tyto aktivity zapříčinily silný nárust počtu sympatizantů.[50]

Dalším velkým mezníkem byly časopisy a příručky různého obsahu, jež byly distribuovány zdarma. Tématem těchto časopisů byla různá náboženská a politická témata vedená vůči spojencům, extrémistická propaganda a zkreslená fakta o afghánské vládě. Nejnebezpečnějšími byly příručky, ve kterých se uváděly postupy a doporučení pro úspěšnou špionáž vedenou do řad spojenců, nebo také způsoby vyšetřování špionů ve svých řadách a informace o tom, podle jakých zákonů je potrestat či jakým způsobem je popravit.[51]

Poslední silnou oblastí, kterou Talibán využíval pro ovlivnění afghánského veřejného mínění, byla dezinformační sféra. Dezinformace byly dobře zasazeny a skvěle mířeny. Tyto dezinformace byly do podvědomí afghánskému lidu vštěpovány dříve, než pravdivé zpravodajské informace. První zmínka o události tak byla vnímána jako pravdivější a věrohodnější. Typickou dezinformací byly politické akty a útoky spojenců na civilní afghánský lid. Například v roce 2018 talibánský atentátník úspěšně zneškodnil afghánského armádního generála

---

[49] Propaganda Tálibánu byla klíčem k úspěchu [online]. 2021 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://cestan.cz/clanky/propaganda-talibanu-byla-klicem-k-uspechu/
Northern Afghanistan and The new treaht to Central Asia [online]. 2022 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://www.fpri.org/article/2022/05/northern-afghanistan-and-the-new-threat-to-central-asia/
[50] Tamtéž
[51] Tamtéž

Abdur-Ráziqa Achakzaje. Následně byla vypuštěna informace o zabití generála americkými vojáku ve spolupráci s Pákistánem. Tyto případy vyústily v nárust nedůvěry a k útokům nejen řadových občanů, ale i lidí z afghánských bezpečnostních sil. [52]

2.3. Taktika a strategie boje

Rychlé vítězství talibánských bojovníků a bleskové obsazení klíčových míst po stažení koaličních sil ukázalo světu, jak moc Talibán změnil své působení od 90. let. Aktivně využívá operační umění v rámci strategie a dokazuje tím svůj přehled v adaptabilitě vojenských a nevojenských schopností pro ukojení politických cílů ve veškerých sférách. Afghánská vláda selhala z několika důvodů, ale pevným opěrným bodem byla skvělá příprava rychlého boje Talibánu spojena s dlouhodobou propagandou. Ovládnutí Afghánistánu nebylo ze dne na den a za tímto výsledkem stál dlouholetý vývoj hnutí, které bylo schopno pokrývat více linií najednou. Z čistě militantní skupiny terorizující venkov a nasazující bomby na infrastrukturu či z konání sebevražedných teroristických útoků, se hnutí změnilo do zformované organizace o síle 80 000 vojáku, kteří začali bojovat více v kyberprostoru, zejména skrze sociální sítě. Kombinace decentralizovaných rozkazů velitelů znajících terén svého působiště, využití příležitostí, vytváření iniciativ k obyvatelům a informační operace se tak staly silnou operační strategií Talibánu. [53] K dosažení svých politických cílů se Talibán opírá o strategické oblasti uvedené v následujících podkapitolách.

2.3.1. Zastrašování kmenů

Talibán za poslední desetiletí byl velice aktivní ve tvoření týmu svých zabijáků. Tyto týmy měly za úkol vraždit nebo vyhnat vyšší postavené kmenové náčelníky, starosty měst nebo předsedy vesnic. Talibán také zasílal v rámci zastrašování tzv. noční dopisy, jejichž obsahem byly výhružky smrtí. Tato taktika je velice efektivní,

---

[52] Propaganda Tálibánu byla klíčem k úspěchu [online]. 2021 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://cestan.cz/clanky/propaganda-talibanu-byla-klicem-k-uspechu/
Northern Afghanistan and The new treaht to Central Asia [online]. 2022 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://www.fpri.org/article/2022/05/northern-afghanistan-and-the-new-threat-to-central-asia/

[53] How the Taliban did it: Inside the 'operational art' of its military victory [online]. 2021 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/how-the-taliban-did-it-inside-the-operational-art-of-its-military-victory/

jelikož umí zastrašit a umlčet chuť vzdoru tamního obyvatelstva. Kmeny, které vytvářely vlastní domobranu nebo spolupracovaly s koaličními silami, se postupně obrátily k ideovému smýšlení talibánského hnutí.[54]

2.3.2. Spolupráce s obyvatelstvem

Jeden z velkých posunů v uvědomění Talibánu je ve snaze o budování jednotné společnosti. Pro dokonalé šíření vlivu navazoval Talibán spolupráci s místním obyvatelstvem. Jako první ovšem musel Talibán svůj vliv zasévat v předem vyhlídnutých oblastech strategického významu, ve kterých nepůsobily ve velké síle koaliční jednotky nebo afghánská národní armáda. Právě v těchto vesnicích, postupem přetvořených v základny, začal velký úspěch talibánské politické síly. Tyto vesnice dostal Talibán pod svou nadvládu především díky kontrole místního vlivu. Aby obec nebo vesnice podporovala Talibán, bylo do ní infiltrováno několik bojovníků, kteří se pohybovali kolem osob s největším vlivem v tamní společnosti. Šlo především o muslimské kněží, kteří byli buď nahrazeni nebo přeškoleni k výkladu víry, ale také o tzv. maliky, což jsou tzv. tamní velitelé bezpečnostních sil (i domobrany). Pokud obyvatelé nesouhlasili se změnami, byla použita již zmíněná taktika zastrašováním. Talibán má podle náboženského práva možnost navštěvovat vesnické mešity či místního imana, což znamená nemožnost vytváření vzdoru místních obyvatel. Iman také slouží jako jakýsi učitel a mešita jako centrum vzdělávání pro děti, a to většinou pouze v oblastech, kde Talibán zničil tamní školy. Talibán si uvědomuje, jak silnou pozici iman ve společnosti má a navazuje s ním spolupráci. Pokud nesouhlasí, nahradí jeho místo talibánský iman. Talibán postaví mešitu nebo dosadí imana ze svých řad tam, kde mešita nebo iman není. Díky těmto krokům je sledováno veřejné mínění a zároveň kontrolováno dění na venkovech.[55]

---

[54] Ing. KUDLIČKA, Karel. Jak na Tálibán aneb speciální jednotky v Afghánistánu. Vyškov 2010: Institut doktrín VeV - VA, 2010.
[55] Tamtéž

Obr. č. 2: Obec pod kontrolou Talibánu[56]

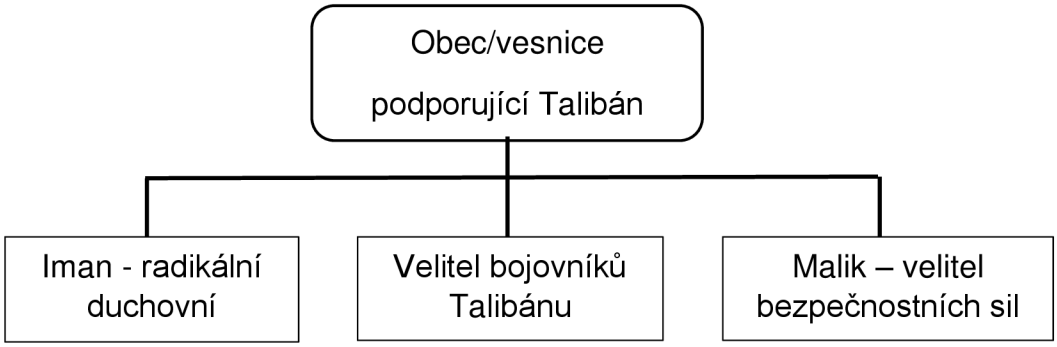

2.3.3. Přímý střet pro ovládnutí oblasti

Přímá bojová taktika je využívána pro násilné ovládnutí oblasti, většinou zejména vesnic a obcí. Talibán běžně používá decentralizované rozložení sil při přímém kontaktu. Většinou jsou nasezeni bojovníci, kteří nejsou z okolních vesnic, jelikož mohou mít s danou vesnicí příbuzenské vztahy. Podle velikosti objektu a počtu obránců je vyčleněná jednotka skládající se ze dvou až pěti bojovníků s jedním velitelem. Ta má za úkol spolupracovat s dalšími jednotkami a pohybovat se na bojišti s předem pomyslně napsaným scénářem. Informace si předávají pomocí komunikačních zařízení a naslouchají rozkazům nejvyššího velitele. Talibán k ovládnutí vesnice o 100–250 obyvatelích potřebuje zhruba 20–50 bojovníku s přidělenými veliteli. [57]

2.3.4. Demoralizace protivníků

Jednou z velice silných stránek Talibánu je zastrašování a promyšlená psychologická kampaň k demotivování morálky. Je to jeden z důvodů, jak došlo k poražení čtyřnásobné přesily afghánské národní armády. Jelikož 70–80 % afghánských obyvatel využívá internet, májí tak i přístup k aktuálnímu zpravodajství. Talibán dlouhodobě využíval časopisy, letáky a jiné hmatatelné materiály. Za posledních 10 let se vložil do kyberprostoru a šířil dezinformace týkající se bývalé vlády a spojenců. Dominuje v informační bitvě na cílené publikum, a to dokonce i na bývalou školenou armádu. Talibán využil sociální dítě

[56] Vlastní zpracování
[57] Ing. KUDLIČKA, Karel. Jak na Tálibán aneb speciální jednotky v Afghánistánu. Vyškov 2010: Institut doktrín VeV - VA, 2010.

pro vybízení afghánských vojáků ke složení zbraní, nebo k rozjímání nad budoucností rodiny dotyčného.[58]

Talibán znovu ukázal své revoluční smýšlení a dokázal zkombinovat staré metody s novými, když využíval jména starších kmenových vůdců ke kapitulaci afghánských ozbrojených sil pomocí přímého oslovení osobními textovými zprávami. Složení zbraní afghánskými vojáky jen potvrdil fakt, že bojovníci Talibánu sdílí fotky prostřednictvím moderního vybavení zabaveného svými spojenci či kolegy.[59]

2.3.5. Izolování nepřítele

Talibán zneužívá kritických slabin nepřítele k jeho následné izolaci. Tato taktika byla často využívána ke státnímu převratu s cílem útoku na afghánskou národní armádu. Zkráceně se jedná o psychické i fyzické odstřihnutí podpory protivníka. Talibán například využil slabinu politického postoje bývalého afghánského prezidenta Ghaniho, který se snažil oslovit obyvatelstvo po celé zemi a získat tak politickou přízeň v boji proti Talibánu. Ghani se zasadil o tvorbu kontrolních menších základen napříč celým územím. Tato dobrá myšlenka měla ale zásadní chybu. Tyto stanoviště byly budováno daleko od sebe, což mělo za důsledek neefektivní časovou flexibilitu v rámci vzájemné podpory. Bojovníci Talibánu vyhodnotili příležitost v narušení či obsazování klíčových cest mezi základnami. Tím přinutili afghánskou armádu k častějšímu využívání leteckých jednotek, které byly často pod palbou ze vzduchu a zároveň tak nastalo oslabení letecké podpory v jiné části země, kde Talibán napadal jiné cíle. V celkovém důsledku je dané izolování velice efektivní. Afghánská armáda se dostala pod tlak, jelikož čelila nedostatku vody, jídla či munice, a to narušilo morálku. Konečným výsledkem byla ztráta základny s daným územím a ovlivněna byla i důvěra ve veřejném mínění.[60]

---

[58] How the Taliban did it: Inside the ‘operational art’ of its military victory [online]. 2021 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/how-the-taliban-did-it-inside-the-operational-art-of-its-military-victory/
[59] Tamtéž
[60] Tamtéž

2.3.6. Praktikování teroru na cílené osoby

Snaha snížit efektivnost bojovat proti Talibánu a zároveň demoralizovat veřejné mínění v rámci bývalé afghánské vlády je jednou z dalších forem účinných praktik. Talibánští bojovníci změnili i tuto stránku svého boje a namísto přímého kontaktu s nepřítelem se zaměřili na terorizování ze stínu. Bojovat ze stínu přiměje okolí vnímat tyto kroky jako silné ohrožení, které nikdo neví kdy a odkud přijde. Jedná se především o ataky zaměřené na vůdčí politické osobnosti, vedení státní správy nebo dokonce na členy afghánské armády. Často zabíjeli vojenské piloty i s jejich rodinami ve vlastním domově. To je velice praktický a jednoduchý způsob, jak oslabit letectvo bez vzdušných bojů. Útoky byly smýšlené pro zesílení věhlasu Talibánu a ke znemožnění režimu Afghánské republiky. Navíc se k útokům většinou nikdo z bojovníků nepřihlašoval, aby se mezi lidmi vytvořily nejistoty, čímž atentáty vypadaly lstivěji. Tímto procesem Talibán dosahoval svých cílů mezi obyvatelstvem a afghánští piloti tak odcházeli ze svých působišť.[61]

2.3.7. Falešné vyjednávací procesy

V poslední řadě je třeba zdůraznit nejnovější taktiku boje, kterou Talibán využívá. Jedná se o využívání sebe samého jako stabilního politického hnutí v diplomatické sféře. Samozřejmě se jedná o zastiňovací manévr k získání času a k odvedení pozornosti. Talibán se naučil využívat svého postavení a začal přijímat diskuse pro mírové dohody s představiteli států. Týká se to především komunikace se Spojenými státy. Talibán si při mezinárodních jednáních tvrdě stál za svým a každým svým zasedáním omezoval možnost útoků spojenců na Talibán za příslibem lepší budoucnosti prostřednictvím budování pevných vztahů s afghánskou vládou. Mírové dohody o neútočení Talibán zneužil k přesunutí svých jednotek do kritických pozic po celé zemi. Tímto si Talibán zajistil výhodné podmínky pro rychlý přesun a postup do klíčových provincií a hlavního města Kábulu, aniž by dodržoval předem stanovené smluvní závazky.[62]

---

[61] How the Taliban did it: Inside the 'operational art' of its military victory [online]. 2021 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/how-the-taliban-did-it-inside-the-operational-art-of-its-military-victory/

[62] Tamtéž

3. Upevnění moci Talibánu v Afghánistánu

Po převzetí moci Talibánem se Afghánistán ocitl v novém světě ze dne na den. Tato závěrečná kapitola teoretické části se bude věnovat Afghánistánu jako zemi, popíše jakým vývojem si tato země prošla a jakými milníky Talibán ovlivnil svou narůstající sílu. V návaznosti na tyto informace dojde k analýze samotného vítězství hnutí a k upřesnění toho, jak se nová exilová vláda postavila k vladařským výzvám, které ovlivňují současný Afghánistán. Následně bude popsána stabilita Talibánu a jeho možný vliv na globální terorismus.

3.1. Afghánistán

Afghánistán je zemí kontinentální a vnitrozemskou bez přístupu k moři. Leží ve středu asijského kontinentu. Díky své geografické poloze slouží jako křižovatka obchodníků a dobyvatelů ze všech míst po celé Asie a její obyvatelé jsou dotčeni neustálými hrozbami vyplývajících z těchto migrací a invazí. Do nedávna počet obyvatel činil okol 40 milionů, ale vzhledem k vysoké migraci v posledních letech se odhady liší. V celé zemi se vyznává islám (sunnité 80 %, šíité 19 %). Většinu národnostní populace tvoří Paštunové (40 %), Tádžikové (25 %), Hazárové (10 %), Uzbeci (10 %) a další menšiny. Země sousedí s Čínou, Íránem, Pákistánem, Tádžikistánem, Turkmenistánem, Uzbekistánem. Je to velmi hospodářsky a ekonomicky chudá země a svým charakterem patří mezi rozvojové země. Zaznamenané historické zmínky o Afghánistánu počínají asi 2000 let před naším letopočtem a tyto historické stopy lze stále vidět v jeho starověkých městech, která jsou i dnes zároveň důležitými velkoměsty. Jedná se například o Kábul, Kandahár, Mazar-I-Sharif a Herát.[63]

Obyvatelé jsou nuceni žít ve výškách 2000 m.n.m., kde nejsou snadné podmínky pro život. Je to náročné zejména z hlediska obstarání potravy, jelikož pěstitelská úroda je zde nedostupná a samotné pěstování je velmi náročné, protože velká část vodních toků stéká rychlým tempem dolů z hor. Zavlažovací systémy nejsou tak rozvinuté jako v evropském světě, ale přesto jsou na primitivnějších

[63] MAREK, Jan. Dějiny Afghánistánu. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 80-7106-445-9.
Afghanistan Geography [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: https://www.countryreports.org/country/Afghanistan/geography.htm

zavlažovacích postupech obyvatelé závislí. Na tomto území se ale nachází silné přírodní zdroje jako měď, chrom, mastek, baryt, síra, olovo, zinek, zemní plyn, ropa, uhlí železná ruda, sůl, drahokamy a polodrahokamy. Ovšem většina těchto zdrojů je těžce dostupná a zahraniční investoři nechtějí financovat projekty, zejména kvůli neustálým bojům a nedůvěryhodnosti dnešní afghánské vlády pod Talibánem.[64]

Povrch Afghánistánu je tvořen zavlažovanou půdou, malými a úrodnými říčními údolími, vysokými náhorními plošinami, pouštěmi, hlubokými roklemi a zasněženými horami. Orná půda má pouhou rozlohu cca 12 % a pastviny asi 46 %. Rozloha země je 647 500 km^2. Východní část země je členěna dlouhým rozvinutým se pohořím Hindúkuš a Pamír, s vrcholy ve výšce 7000 m. n. m. Hlavní řeky odtékají na jihozápad do údolí Helmand a Arghandab a poté do pusté a bažinaté oblasti na afghánské hranici s Íránem zvané Seistan. Ostatní řeky, včetně řeky Kábul, tečou na jihovýchod do řeky Indus. Amudarja tvoří velkou část severní hranice se středoasijskými republikami. [65]

Afghánské klima je nestabilní, což vede k extrémním teplotním změnám v průběhu dne a noci. Zimy jsou zde tuhé a chladné, zatímco léto horké a suché. Hlavní charakteristikou podnebí v Afghánistánu je modrá bezmračná obloha s více než 300 slunečnými dny ročně. I během zimy zůstává obloha mezi sněhovými srážkami obvykle jasná. Vzhledem k tomu, že srážky jsou od května do listopadu vzácné, může být toto období extrémně suché a prašné. V posledních letech sucho narušilo zemědělskou produkci v některých oblastech.[66]

---

[64] MAREK, Jan. Dějiny Afghánistánu. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 80-7106-445-9.
Afghanistan Geography [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: https://www.countryreports.org/country/Afghanistan/geography.htm
[65] Afghanistan Geography [online]. [cit. 2023-01-25]. Dostupné z: https://www.countryreports.org/country/Afghanistan/geography.htm
[66] Tamtéž

Obr. 2: Mapa Afghánistánu[67]

3.2. Vývoj novodobého Afghánistánu

3.2.1. Nezávislost a sovětská okupace

Do novodobých dějin vstoupil neutrální Afghánistán po první světové válce de facto jako samostatný stát. Nezávislost byla zaručena Rawalpondihou smlouvou podepsanou v roce 1919, čímž se zaručilo ukončení třetí britsko-afghánské války. Afghánistán se ocitl v novém svobodném prostředí a začal vytvářet diplomatické vztahy mezi tehdejšími světovými mocnostmi, a to zejména s Ruskem. Tehdejší emír Amanulláh (1919-1929) stanovil první ústavu země, vytvořil z Afghánistánu konstituční monarchii, založil parlamentní dvoukomorový systém a zasloužil se o silné reformní období pro modernizaci státu. Těmito postupy si nakonec v roce 1929 nátlakem společnosti vynutil demisi. Nová hlava státu a zároveň poslední král Afghánistánu Muhammad Záhir Šáh

[67] Afghanistan [online]. In: 2009 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://geology.com/world/1200/afghanistan-political-map.jpg

vládl do roku 1973. Emír Zahir pochopil nemožnost tvoření rychlých reforem, jelikož představitelé sunnitského duchovenstva měli velký vliv na občany a nesouhlasili se změnami vůči tradičním náboženským hodnotám. Politika musela být řízena podle náboženského práva šária a její výklad řízen nejvyššími představiteli duchovenstva, kteří zasedali na ministerstvu spravedlnosti. Období po druhé světové válce zapříčinilo dlouhodobé rozdělení silných paštunských kmenů se sousedícím Pákistánem, který během války nezůstal neutrální jako Afghánistán. Pro uklidnění situace začala afghánská politika směřovat k Rusku, jelikož bylo zapotřebí mít silnou oporu v rámci možné občanské války. Afghánistán se v tomto období velice rozvíjel a lákal zahraniční investory pro developerské projekty z celého světa. Z tlaku veřejnosti bylo ale zapotřebí liberalizovat konstituční monarchii. Daný požadavek byl vyslyšen ratifikací nové ústavy v roce 1964. Od té doby se ale zhoršovaly životní podmínky, ekonomika slábla a v politické sféře se objevovala čím dál větší korupce. Tyto podmínky zapříčinily svrhnutí krále a vytvoření Afghánské republiky v roce 1973.[68]

Do čela vedení státu se nechal jmenovat bývalý premiér a králův bratranec Muhammad Dáúd, který navazoval na socialistickou politiku Ruska. Náboženská rada muslimů souhlasila s převratem, čímž si silná stránka víry znovu upevnila svou mocenskou pozici v socialistickém Afghánistánu. Ani Dáúdova vladařská politika nebyla úspěšná a ekonomika se hroutila. Dáúd ztratil politickou podporu a byl svržen komunistickou frakcí v roce 1978. O pár měsíců později v roce 1979 bylo po sjednocení afghánských kmenů vyvoláno povstalecké spiknutí proti sovětské vládě, která rušila tradiční muslimské hodnoty. Partyzánská válka trvala dlouhé desetiletí do roku 1989. Kmenový mudžahedíni (bojovníci) čelili 80 000 ruským okupantům vybavených moderní technikou. Za afghánské hodnoty a nesouhlas proti ruské komunistické intervenci se postavila USA, Pákistán a Saudská Arábie. Podporovali afghánské partyzány vojenským vybavením a finančními prostředky. Nakonec v roce 1988 vznikl neutrální afghánský stát i se souhlasem Sovětského svazu. Uzavřenou dohodou opustili poslední ruští vojáci v roce 1989 Afghánistán a skončila válka, ve které bylo ztraceno tisíce lidských

[68] History of Afghanistan [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.nationsonline.org/oneworld/History/Afghanistan-history.htm

životů, zapříčinila migrační vlnu, kdy zemi opustilo asi 5-6 milionů lidí a kompletně zdevastovala rozvinutý průmysl a zemědělství.[69]

3.2.2. Občanská válka a působení Talibánu

Afghánistán byl ale tvořen mnoha národnostními a kmenovými rozdílnostmi. Nová vláda na počátku devadesátých let řešila velké spory o politické zázemí s mudžahedíny, kteří bojovali proti sovětské okupaci. V roce 1992 spory vyústily až do občanské války, což prohlubovalo nestabilitu vlády a ekonomické problémy země. Mezi hlavní aktéry patřili Ahmad Shah Massoud (Tádžik), Gulbuddin Hekmatyar (Paštun) a Abdul Rashid Dostum (Uzbek). Militantní skupiny uzavíraly dočasná spojenectví a posléze proti sobě znovu bojovaly o nadvládu v Afghánistánu. V té době se začal formovat fundamentalistický Talibán v sousedním Pákistánu. Talibán začal sílit a pohltil tyto kmeny, čímž získal v roce 1996 moc na většině území v Afghánistánu. Talibán používal extrémistické praktiky výkladu islámu k prosazování nadvlády a pro kontrolu společnosti. Afghánistán se tak uzavřel pro většinu světa a stagnující ekonomická sféra skončila v troskách.[70]

Talibán umožnil azyl v Afghánistánu své bratrské teroristické organizaci Al-Káida. Po několika světových teroristických útocích, zejména vrcholného útoku na území USA 11. září 2001, byla Al-Káida světovým ohrožením. Talibán odolával globálnímu politickému tlaku vydat vůdčí členy Al-Káidy. Pro USA tyto obstrukce znamenaly jen další ohrožení. V téže roce proto začala americko-britská vojenská operace s názvem Operace trvalá svoboda. Intervence v Afganistánu pomocí leteckých útoků na výcvikové tábory a základny již zmíněných teroristických organizací umožnila dobytí hlavního město Kábulu a zničila vládu Talibánu. Představitel Talibánu Umar a vůdce Al-Káidy Usáma bin Ládin stihli utéct.[71]

3.2.3. Obnova Afghánistánu

V prosinci 2001 se na výzvu OSN sešli zástupci protitalibánských sil s afghánskými vůdci v exilu. Výsledkem jednání byla Bonnská dohoda o vytvoření

---

[69] History of Afghanistan [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.nationsonline.org/oneworld/History/Afghanistan-history.htm
[70] Tamtéž
[71] Tamtéž

prozatímní vlády a správy v čele s umírněným Paštunem Hamídem Karzajem, který se o rok později stal prezidentem. Byl v čele prozatímního islámského státu Afghánistán, který fungoval s dočasným vedením široké jednoty Severní aliance, která dohlížela na protitalibánské praktiky. S novým státním zřízením byla sepsána nová ústava v roce 2004. Na té se podíleli afghánští regionální vůdci tak, aby nebyly narušeny tamní legitimní zvyky, ale zároveň aby byly dodržovány základní lidská práva, které Talibán omezoval. Ve stejný rok probíhaly první svobodné prezidentské volby, které si naprostou většinou hlasů obhájil dosavadní prezident Hamíd Karzaj. Značné části regionálních oblastí Afghánistánu zůstaly pod kontrolou regionálních kmenových vůdců. Karzaj nebyl schopen dostatečně bojovat proti sociálním a ekonomickým problémům, a to ani díky enormní mezinárodní pomoci. Nedostatečné řešení problémů způsobilo posílení regionálních vůdců v parlamentních volbám v komorách Národního shromáždění v roce 2005. Vznikly tak politické obstrukce, které znemožnily sjednotit zemi jako celek.[72]

V roce 2003 během sestavování funkčního státu vznikla speciální operace ISAF (International Security Assistance Force) pod vedením NATO, která trvala až do roku 2014. Hlavním úkolem ISAF na základě požadavků OSN bylo vytvoření bezpečných podmínek pro afghánskou vládu a usilování o vytvoření samostatné afghánské armády. Sekundárními cíli této mezinárodní pomoci byl rozvoj veřejné správy a podpora lidských práv. Dalším důvodem této operace bylo zabránění přetvoření Afghánistánu na bezpečné teroristické útočiště ohrožující globální bezpečnost. Od roku 2011 se postupně předávala působnost a odpovědnost afghánským bezpečnostním silám až do roku 2014, kdy afghánská správa již musela sama začít čelit bezpečnostním operacím po celé zemi.[73]

3.2.4. Posilující Talibán a podpora NATO

Mezitím zesilovala síla a vliv Talibánu prostřednictvím teroristických útoků, a to zejména v oblastech, kde nepůsobila afghánská vláda. Primárně v jihovýchodních provinciích sousedících s Pákistánem. V roce 2006 musely síly NATO odvrátit

[72] History of Afghanistan [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.nationsonline.org/oneworld/History/Afghanistan-history.htm
[73] ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) [online]. 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69366.htm

pokus Talibánu o obsazení Kandaháru v přímém střetu. Talibán se po porážce na chvíli přesunul zpět do Pákistánu, kde připravoval plán obnovy kontroly nad Afghánistánem. Talibán měl blíže ke kmenovým vůdcům, afghánská vláda zase k západnímu vlivu, což byla jejich slabina, jelikož kmenoví vůdci ovládali více než polovinu afghánského území. Zatímco afghánská vláda ovládala odhadovaných 35 % území, zbytek byl v rukou Talibánu. Na kmenových územích se začal ve velkém množství pěstovat mák pro výrobu narkotik a sloužil tak jako hlavní finanční zdroj Talibánu. I přes velké pokusy o omezování byl boj proti distribuci opiátů nedostatečný. V roce 2008 mezinárodní konference na podporu Afghánistánu znovu potvrdila své mezinárodní závazky k hospodářské a politické stabilitě země, ale požadovala lepší koordinaci pomoci a snížení korupce. Rozsáhlé ekonomické potíže však stále více oslabovaly podporu Karzájiho vlády mezi obyvatelstvem.[74]

Vývoj Afghánistánu byl těžce uchopitelný a finančně náročný. Nakonec v roce 2014 po několika prodlouženích byla bojová mise ISAF ukončena. Přesto tehdejší vláda trvala na další spoluprací a výsledkem byla Mise Resolute Support opět pod vedením NATO v Afghánistánu, která začala 1. ledna 2015. Přes dobře odvedenou práci v rámci kooperace aliančních spojenců bylo dále zapotřebí podporovat Afghánistán, a to hlavně z důvodu velkého rizika potenciálního ohrožení globálním terorismem a možné narušení svrchovanosti státu. Mise byla zaměřena na poskytování výcviku, poradenství a pomoci afghánským bezpečnostním silám s cílem pomoci jim zlepšit jejich schopnosti a zvýšit tak bezpečnost Afghánistánu. Dále se pomoc týkala vzdělávání, budování právního systému, logistiky, výstavby, rozvoje strategického a politického plánování. Mise se účastnilo 39 zemí včetně České republiky. Původně měla mise trvat jen pár let a postupem času snižovat svůj vliv. To se ale nestalo hned v úvodu plnění v roce 2015, kdy Talibán začal být aktivnějším a silnějším hnutím s neustále stoupajícím vlivem. Islámský stát využil příležitosti a začal svou působnost přenášet na afghánské území. Na žádost vlády v roce 2016 se rozhodl tehdejší prezident USA Barack Obama nadále podporovat Afghánistán a cílenou

[74] ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) [online]. 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69366.htm

diverzifikaci sil po širokosáhlém území. Alianční síly nadále poskytovaly výcvik a konzultace afghánským bezpečnostním silám, policii i letectvu. O rok později se navýšila kapacita jednotek z 12 000 vojáku na 16 000 z důvodů neustálého posilování vlivu Talibánu v zemi. Zasedání NATO v Bruselu v roce 2018 zhodnotilo reformní postupy a vývoj Afghánistánu velice pozitivně. Tím se Afghánská vláda zasloužila o další podporu svých institucí od NATO až do roku 2022 s finanční podporou do roku 2024. Představitelé Afghánistánu za to museli pokračovat v reformním cyklu v oblasti práva, ve vývoji spravedlivých sociálních struktur, v budování funkčních bezpečnostních sil, ve zvyšování intenzity boje s drogami a se snižováním korupčních praktik ve státní sféře. To vše mělo pomoci k silné stabilizaci země, která byla stále pod ohrožením nebezpečného Talibánu, jehož vizí byla transformace Afghánistánu pro své útočiště.[75]

Talibán i přes všechnu usilovnou spolupráci sílil. Snažil se profilovat v novém světle. V roce 2020 byla talibánská delegace se zakladatelem A. G. Barabarem pozvána na mírová jednání s afghánskou vládou pod záštitou NATO v Dauhá v Kataru. Dohoda měla vést k trvalému míru v zemi. Záštitou měla být výměna vojenských zajatců na obou stranách a postupné stahování jednotek NATO. Ze strany Talibánu mělo dojít k přerušení kontaktu s Al-Káidou a Islámským státem, jelikož i oni stále působili na území Afghánistánu a napadali armádu NATO.[76]

Během procesu stahování panovaly obavy o bezpečnostní situaci v Afghánistánu a o schopnost afghánských bezpečnostních sil udržet stabilitu i bez podpory sil NATO. Existovaly také obavy o bezpečnost afghánských civilistů, kteří spolupracovali se silami NATO a mohli by být ohroženi Talibánem, což se nakonec potvrdilo jako právoplatný důvod. Stažení se neobešlo bez komplikací, včetně logistických problémů při přesunu personálu a vybavení ze země a některých případů násilí, zejména když se Talibán snažil využít situace. Talibán porušil mnoho stanov z mezinárodních dohod a soustředil se na svůj cíl, kterým bylo

---

[75] NATO and Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm
Resolute Support Mission in Afghanistan (2015-2021) [online]. 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm
[76] Tamtéž

vytvoření svého islámského emirátu s vlastními pravidly chodu státu. 15. srpna 2021 vrazil Talibán do Kábulu. Začal svými brutální kroky a postupy operovat ve vojenském dobývání. Afghánské ozbrojené síly nekladly velký odpor a vzdaly se nepříteli. Afghánský prezident uprchl do zahraničí spolu s dalšími evakuovanými členy světových ambasád a afghánskými spolupracovníky. Terčem útoků bylo mezinárodní letiště. Paradoxně se k útokům přihlásila skupina ISIS, která bombovými explozemi znemožnila transport a zabila nejméně 60 Afghánců a 13 vojáků USA. Poslední evakuační let se uskutečnil 30. srpna 2021. Během několikadenního chaosu bylo evakuovánu asi 123 000 lidí. [77]

Od konce stažení sil NATO se bezpečnostní situace v Afghánistánu nadále zhoršovala. Talibán znovu získal kontrolu nad zemí a afghánská vláda se zhroutila. Situace nadále zůstává proměnlivá a nejistá. Přicházejí reformy degradující lidská práva. Talibán se přihlásil k aktivní spolupráci s Al-Káidou. Zhoršení ekonomiky spolu s nedostatkem potravy vytváří nejasnost, jaká budoucnost čeká lid v Afghánistánu. Všechny tyto údaje jsou selháním dvacetileté práce a úsilí, jež stála asi 242 000 životů (včetně civilistů) a nemalé finanční prostředky.

3.3. Vítězství Talibánu a převzetí politické moci

Celý svět byl překvapený z rychlosti talibánských bojovníků při dobývání Kábulu. Nikdo nepředpokládal, že afghánská národní armáda vycvičena vojáky USA s moderní militantní technikou a počtem převyšující Talibán čtyřikrát padne do deseti dnů od konce intervence. Mezi hlavní důsledky, které vedly k jednoduché výhře Talibánu, patří zejména selhání zpravodajských služeb, roky sílící Talibán, státní korupce, důsledná propaganda, kulturní rozdíly a jedinečná silná vůle talibánských bojovníků.[78]

---

[77] NATO and Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm
Resolute Support Mission in Afghanistan (2015-2021) [online]. 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm

[78] Intelligence failure of the highest order' — How Afghanistan fell to the Taliban so quickly [online]. 2021 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.cnbc.com/2021/08/16/how-afghanistan-fell-to-the-taliban-so-quickly.html

Obr. 3: Talibánský zisk v Afghánistánu[79]

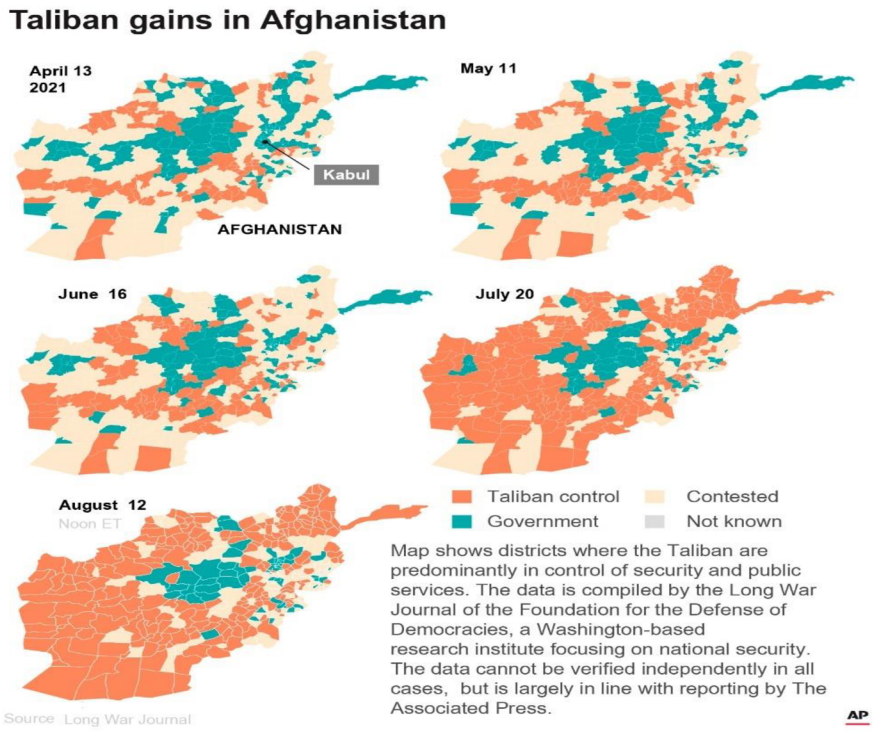

Talibán začal sílit v průběhu posledních let především změnou své bojové politiky a následným úspěchům. Jejich síla spočívala v postupném ovládnutí řady měst a provincií. Zemské části nebyly dobyty, ale nátlakem se povedlo přimět mnoho měst ke kapitulaci i za přítomnosti afghánských ozbrojených sil. To mělo za následek přísun nových zbraní, nábor nových členů a podkopávání důvěryhodnosti vlády. Narůstala četnost sebevražedných útoků na civilisty. Podle statistik přesahovaly počty obětí od roku 2018 přes 10 000 ročně. Po oznámení stažení sil USA z Afghánistánu do 21. září 2021 porušoval Talibán dohody o neutočení i přes mírová jednání. Zesílilo dobývání základen bezpečnostních sil a měst po celé zemi. Po obsazení hraničních přechodů se ocitla země v izolaci bez možnosti úniku. V průběhu léta 2021 gradovala ofenziva na území kontrolovaném vládou. Dne 6. srpna 2021 dobyl Talibán hlavní město jižní

[79] Taliban gains in Afghanistan [online]. In: 2021 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://image.cnbcfm.com/api/v1/image/106926776-1628863977168-AP21225393261748.jpg?v=1628864005&ffmt=webp&vtcrop=y

provincie Nimruz, což bylo první provinční hlavní město, které padlo. Poté v enormní rychlosti padala další zemská hlavní města. Mezitím začali přípravy na vpád. Jednalo se o znemožnění zásobovacích linek do Kábulu, které potřebovaly vládní síly. Zasadili svou strategii a taktiku boje pomocí médií a prostřednictvím nátlaků mířeného na bezpečnostní síly (postupy byly zmíněny v kapitole 2.3.). O několik dní později, 15. srpna, začal Talibán kooperovat v Kábulu, který zůstal posledním městem pod vlivem vlády. Vláda padla a Talibán ovládl kontrolu i nad Kábulem.[80]

Selhání bezpečnostních sil nezapříčinil jen nátlak a strach z talibánské strategie. Velkým důsledkem byla velice silně prorostlá korupce i v oblasti ozbrojených sil. Většina vojenského vybavení měla být rozebrána a rozprodána. Neúčinnost a neschopnost velitelů bezpečnostních sil způsobily nedostatečné platy vojáků. Období sucha ovlivnilo zemědělství a tím pádem i přísun potravy, která nebyla ani v armádě řádně zaopatřena. Tyto žalostné podmínky v kombinaci s talibánským psychologickým nátlakem daly možnost jednotkám bezpečnostních sil prodat své vybavení protivníkovi za hotovost a následné dezertovat a připojit se k vítězné straně nebo emigrovat. Mezi zděšenými obyvateli Afghánistánu vyvolala tato situace touhu odcestovat ze země. V roce 2021 tak nastala rozsáhlá migrační vlna milionů lidí směřujících do Evropy. Tuto možnost si ale mohli dovolit jen ti zámožnější. Zbytek obyvatelstva se musel smířit s novým chaotickým světem s nadvládou Talibánu.[81]

Ovládnutí země a vstup do politického čela provedl Talibán obratem. Svět byl seznámen s tím, že dne 18. srpna 2021 vznikl Islámský emirát Afghánistán, a to namísto dosavadní demokratické republiky v čele s premiérem Muhammadem Hasanem Achundem. Talibán stanovil státní systém řídící se islámem a islámským právem šaría. Všichni členové této přechodné (prozatímní) vlády jsou členové Talibánu. Většinu pozic ve vyšších funkcích

[80] 'Intelligence failure of the highest order' — How Afghanistan fell to the Taliban so quickly [online]. 2021 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.cnbc.com/2021/08/16/how-afghanistan-fell-to-the-taliban-so-quickly.html
Instability in Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-afghanistan
[81] Instability in Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-afghanistan

zastávají lidé, kteří vedli aktivně válku proti spojenecké koalici a bývalé afghánské vládě. Původně chtěla chránit nejvyšší zájmy země, její prosperitu a rozvoj, ale dnes již víme, že tyto sliby, které měly být splněny smlouvou z Dauhá, byly porušeny, a to včetně porušování lidských práv žen. Detailní struktura prozatímní vlády Talibánu a její funkce byla popsána výše, viz kapitola 1.5. Největším neúspěchem se stalo další porušení dohody aktivní spoluprací s teroristickými organizacemi Al-Káidou a Sítí Haqqani. Podle posledních zpráv se potvrdilo také to, že vysocí představitelé Al-Káidy působí v Kábulu, kde mají svá střediska. Přímým důkazem bylo zabití Ajmána al-Zawahirího v Kábulu v roce 2022. Ten byl jedním z pachatelů útoků 11. září 2001 a nástupce Usámy bin Ládina ve funkci vůdce Al-Káidy. Tyto informace znepokojily nejen informační služby západního světa, jelikož by se mohla opakovat historie teroristických útoků, jako tomu bylo v letech 1996-2001 za tehdejší vlády Talibánu.[82]

3.4. Současná situace

Po návratu Talibánu k moci mnoho Afghánců stále nepřijímá legitimitu této skupiny. Ukázalo se, že Talibán se od roku 1996 příliš neliší od svých předchůdců, pokud jde zejména o ultrakonzervativní ideologii, politiku a praxi. Talibán zavádí politiky, které dále upevňují jeho moc, i když podkopávají řádnou správu věcí veřejných a právní stát. Místo zahájení smysluplného dialogu a zajištění bezpečnosti nařídili zastánci tvrdé linie vládě, aby regulovala životy svých občanů, zejména žen a dívek. Represe a monoetnická politika Talibánu prohloubily etnické a sektářské rozdíly v zemi. Konflikt v Afghánistánu tedy zdaleka nekončí a jenom se rozvinul do nových podob.[83]

3.4.1. Omezování práv občanů

Od nástupu k moci vykonává Talibán jasné kroky k ukotvení své moci a v řízení se pravidly islámského práva šaría. To znamená patřičné omezování práv a svobod svých občanů. Nejhůře jsou na tom ženy a dívky, kterým nové předpisy

---

[82] Tálibán vyhlásil „islámský emirát“ Afghánistán a jmenoval vládu. Kdo jsou hlavní tváře, které v ní usednou? [online]. In: 2021 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://zahranicni.hn.cz/c1-66971600-novym-afghanskym-premierem-je-hasan-achund-do-vlady-se-dostaly-hlavni-tvare-boje-proti-koalici-vedene-usa

[83] New anti-Taliban forces in Afghanistan: Genesis of a low-intensity conflict? [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.orfonline.org/expert-speak/new-anti-taliban-forces-in-afghanistan/

a opatření významně omezují práva svobody pohybu mimo své domovy, možnost vzdělávání, vztahujícího se i na střední školy, nebo přístup k určitým profesím v rámci zaměstnání. Talibán uvedl, že se dívky mohou vzdělávat pouze v prostředí bez mužského elementu, a to včetně vyučujícího. Nedostatek vystudovaných učitelek způsobuje to, že tato politika fakticky odepírá přístup ke vzdělání ženám. Jak již bylo zmíněno, odepřeno není jen právo na vzdělávání. Ženy dnes nemohou vykonávat humanitární práce tam, kde by se dostaly ke střetu s mužským pohlavím. To významně omezuje funkčnost zdravotní péče. Veškeré vzdělané zkušené ženy působící ve stání sféře byly donuceny opustit svou práci. Talibán prohlásil zrušení ministerstva pro záležitosti žen, které bylo změněno na ministerstvo pro šíření ctnosti a prevence neřesti. Instituce se zabývá prosazováním určitých pravidel chování občanů, týkajících se primárně žen. Diriguje také možnosti oblékání se a kdy anebo zda se ženy mohou pohybovat mimo domov bez doprovodu mužského příbuzného. Zařízení pro ženy prchající před násilím byly uzavřeny a některé ženy, které v nich žily, byly přemístěny do ženských věznic, kde jsou bity a znásilňovány.[84]

3.4.1. Hospodářská a ekonomická situace

Talibán začal formovat nový svět v době hospodářské krize během rychle rostoucí ceny potravin a se současným nedostatkem finančních rezerv od předešlé vlády. V zemi nastala hluboká humanitární krize, které samozřejmě nepřispívá také nevlídný a sankciovaný ekonomický trh v kombinaci přístupu s politikou šaría, kterou Talibán razí. Celkově zahraniční obchod po převzetí moci poklesl v roce 2021 o 21 % HDP a v roce 2022 o 35 %. Plnohodnotná funkčnost centrální banky byla utlumena. V tomto důsledku totiž není schopna tisknout bankovky a provádět měnovou politiku a hlavně je neschopna řídit platební systém. Rozpočet talibánské vlády v posledním roce byl 2,6 miliardy dolarů. To činí méně než polovinu rozpočtu předchozí demokratické vlády v roce 2021. Mezinárodní pomoc v podobě rozpočtové podpory je z hlediska celosvětových sankcí omezena, navíc by stejně měla pokrýt pouze základní služby v rámci humanitárních dodávek nejvíce

[84] Afghanistan Events of 2021 [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/afghanistan

postiženým obyvatelům. Aktuální stav ovšem nenasvědčuje tomu, že by Talibán tyto prostředky nezneužíval ve svůj profit.[85]

Členové aktuální vlády nemají téměř žádné zkušenosti s vedením státu, a to navíc v době celosvětové krize, kdy stoupá inflace enormním způsobem. Talibán byl zvyklý čerpat peníze z již zmíněných způsobů (viz kapitola 1.7.), jako například pácháním trestné činnosti, únosy nebo obchodem s drogami. Velkým problémem jsou nízké příjmy osob a nedostatek potravin způsobený čtyřletým dehonestujícím suchem a současně vysokým nárustem populace. V této kombinaci aspektů se jen propadá chudoba běžných občanů. Nepříznivá je také nevyváženost potravy, kdy si běžný řadový Afghánec může dovolit jíst maso pouze pětkrát ročně. K dnešnímu dni trpí hladem cca 18 milionů Afghánců, což je téměř polovina obyvatelstva. Dnešní politika Talibánu, odkazující se na právo šaría, nevytváří ve své správě možnost zaplnění odborných pracovních míst ženám, které by mohly pokrýt 18 % pracovní poptávky a zároveň snížit degradující ekonomiku Afghánistánu.[86]

3.4.2. Mediální prostor

Velkým reformním krokem talibánských vůdců je vytvoření nového mediálního zákona v zemi, díky kterému mají možnost zasahovat nejen do státních médií, ale i do soukromých médií včetně televizních kanálů. Lidé jsou teď závislí přijímat a sledovat informace, které jsou schváleny státem. Naprostým zákazem je pouštění programů obsahujících zahraniční písně nebo filmy, jelikož jsou vedeny jako neslušné a demoralizující vůči islámu. Reforma zasáhla 95 % veškerých médií. Pro naprostou kontrolu vznikl úřad pro sledování médií, který sleduje přenosný obsah pro soulad politických preferencí. Ti, kdo porušují tento zákon, jsou zadrženi a mučeni Talibánem ve věznicích. Tyto kroky vede Talibán z důvodu kontroly morálky. Zakazuje mediím zveřejňovat demonstrace za práva žen, které

---

[85] World bank in Afghanistan [online]. In: . 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://www.worldbank.org/en/country/afghanistan/overview

[86] Tálibán povládne rozvrácené zemi. V Afghánistánu kolabují banky, lidé nemají co jíst [online]. In: 2021 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/taliban-povladne-rozvracenemu-afghanistanu/r~a956ecca0a5a11ecbc3f0cc47ab5f122/
World bank in Afghanistan [online]. In: 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://www.worldbank.org/en/country/afghanistan/overview

jsou obvykle brutálně potlačovány. Respektive tyto aktivistické shromáždění byly stanoveny jako nezákonné.[87]

3.4.3. Partyzánský odboj

Afghánské obyvatelstvo trpí a je velice nespokojené s nadvládou Talibánu. Před vládou Talibánu byl v roce 2019 průzkum, který ukázal, že pouze necelých 14 % obyvatelstva sympatizuje s ideou Talibánu. Sliby byly změněny a v momentální době nelze zjistit, jak velké sympatie obyvatelé vůči Talibánu pěstují. Část nespokojených občanů vážících si demokratických hodnot vytvořila hnutí s cílem škodit vládě Talibánu. Toto hnutí se nazývá Fronta národního odporu (dále jen NRF) skládající se z bývalých vládních úředníků, členů místní milice a bývalých členů bezpečnostních sil ve vedení s Ahmadem Massoudem. Samotná skupina tvrdí, že disponují několika tisíci vojáky. Skupina sice sílí, ale nemá zatím tak velkou působnost, aby svrhla vládu. Sídlí v hornaté severní provincii Pandžšír. Své partyzánské útoky diverzifikuje v několika dalších okolních provinciích velice úspěšně. Skupina se chlubí úspěšnými ofenzivními operacemi celkem ve 12 provinciích (Baghlan, Parwan, Panjshir, Kábul, Kapisa, Badachshan a Takhar).[88]

V květnu 2022 se asi 40 afghánských válečných vůdců a politiků v exilu sešlo v Ankaře a vytvořilo Vysokou radu Hnutí národního odporu v Ankaře, aby ukázali, že jejich opozice vůči Talibánu má určitý diplomatický význam. Úspěch nebo neúspěch těchto skupin proti Talibánu bude záviset na dvou faktorech, a to na typu podpory, kterou získají od zahraničních aktérů, a také na jejich schopnosti sjednotit se pod jednu střechu. Tádžikistán je jedinou zemí ve střední Asii, která se otevřeně postavila proti Talibánu a poskytla útočiště afghánskému vůdci v exilu. Není však jasné, zda Dušanbe poskytlo také finanční a vojenskou pomoc bojovníkům proti Talibánu, nebo jen poskytlo útočiště a slovní podporu

---

[87] Taliban Claim Media Reform as Journalists Decry Censorship [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/taliban-claim-media-reform-as-journalists-decry-censorship/6735304.html

[88] New anti-Taliban forces in Afghanistan: Genesis of a low-intensity conflict? [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.orfonline.org/expert-speak/new-anti-taliban-forces-in-afghanistan/
Do any groups threaten the Taliban's power? [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan#chapter-title-0-9

jejich činnosti. V nejlepším případě budou NRF představovat krátkodobě až střednědobě slabou hrozbu pro lépe vyzbrojený a větší Talibán. Z dlouhodobého hlediska by se NRF mohly těšit silné jednotě, větší vnější podpoře a podpoře veřejnosti, a to zejména kvůli rostoucí nespokojenosti s Talibánem.[89]

3.4.4. Islámský stát provincie Chorásán

Islámský stát provincie Chorásán (dále jen ISPCH) je džihádistická teroristická organizace s vazbami afghánské skupiny. Jedná se o jednu z nejextrémnějších regionálních odnoží Islámského státu s přímými vazbami na něj. V roce 2015 začal sílit jejich vliv, zejména v provincii Nangarhár a Kunar, nedaleko od hranic Pákistánu. Toho roku se začal rozpadat chalífát v Sýrii a Iráku. Někteří tamní vojáci se stáhli právě do Afghánistánu za touto skupinou, kde působí do dnes. ISPCH tvoří také bývalí talibánští bojovníci, kteří se distancovali od svého druhu. Jejich důvodem bylo zřejmě chápání Talibánu jako nedostatečně radikálního hnutí. Samotná skupina má extrémistické označení právoplatně, jelikož útočí na civilní cíle bez ohledu na děti či ženy. Stojí za četnými útoky napříč celým Afghánistánem. Mezi 1. lednem a 30. červnem 2021 zaznamenala UNAMA (Asistenční mise OSN v Afghánistánu) 439 obětí (124 zabitých a 315 zraněných) při útocích ISPCH. Hnutí si zachovalo schopnost provádět teroristické útoky v Kábulu a i v dalších velkých městech. Přihlásilo se k odpovědnosti za útok na mezinárodní letiště v Kábulu v srpnu 2021, kde bylo zabito více než 170 civilistů a více než 200 zraněných.[90]

Skupina samotná škodí Talibánu tím, že škodí vládě v budování diplomatických vztahů. ISPCH útočí na ambasády v Kábulu, čímž i země jako například Pákistán, Katar, Saúdská Arábie, Turecko a Spojené arabské emiráty stáhly své úředníky

---

[89] New anti-Taliban forces in Afghanistan: Genesis of a low-intensity conflict? [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.orfonline.org/expert-speak/new-anti-taliban-forces-in-afghanistan/

[90] Salafi-Jihadi Movement Weekly Update, February 8, 2023 [online]. 2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.criticalthreats.org/analysis/salafi-jihadi-movement-weekly-update-february-8-2023
Afghánistán v rukou Tálibánu: Islámský stát provincie Chorásán [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://denikreferendum.cz/clanek/33558-afghanistan-v-rukou-talibanu-islamsky-stat-provincie-chorasan
Islamic State Khorasan Province (ISKP) [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021/14-islamic-state-khorasan-province-iskp

z ambasád. ISPCH se neostýchá a útočí přímo na vojáky Talibánu ve městech, nebo zneškodňuje městská hlídková vozidla. Má na svědomí přímé bombové útoky na budovy ministerstev přímo v Kábulu. S velkou pravděpodobností má hnutí své donašeče ve vládě Talibánu, což znemožňuje efektivní obranu vůči těmto útokům. Vláda Talibánu nedávno zatkla jednoho ze svých velitelů v provincii Panjshir za to, že je členem ISPCH. Vláda Talibánu již dříve zatkla provinčního úředníka, který byl údajně placen ISPCH, aby nastražil bomby ve vládních vojenských táborech. Náměstek ministra obrany Talibánu nedávno v uniklém zvukovém dokumentu přiznal, že nejmenované netalibánské složky operují v armádě Talibánu a podkopávají vládu.[91]

Dokud bude na území ohrožovat ISPCH veškeré zahraniční diplomaty a samotný chod státu, bude mít Talibán problémy zejména z hlediska zmenšujících se zdrojů v rámci hospodářství a ze špatné ekonomiky státu. Diplomatická izolace zužuje vládu čím dál více. Bez podstatné zahraniční angažovanosti se bude vláda Talibánu vzdalovat od zajištění zahraniční rozvojové pomoci nebo humanitární finanční pomoci, na kterou tímto nemá predispozici.[92]

3.4.5. Zahraniční politika

Regionální vztahy jsou důležitým prvkem pro efektivní funkčnost každého státu. Afghánské zahraniční vztahy s ostatními státy a světovými organizacemi ale zůstávají velice vlažné nebo nejsou téměř žádné i po osmnácti měsících vlády. Zatímco Talibán udržuje přísné bezpečnostní kontroly po celé zemi, vyloučil nepaštunské etnické skupiny z jakékoli politické moci. Tímto krokem si odcizil jejich reprezentativní patrony v sousedních zemích a zvýšil riziko budoucích povstání těchto utlačovaných národů. Regionální mocnosti, zejména Írán, Rusko a Čína, jsou rády, že zde vojáci USA a NATO ukončili své mise. Nemohou ale nahradit obrovské množství rozvojové pomoci, kterou zde poskytovali

---

[91] Salafi-Jihadi Movement Weekly Update, February 8, 2023 [online]. 2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.criticalthreats.org/analysis/salafi-jihadi-movement-weekly-update-february-8-2023
Islamic State Khorasan Province (ISKP) [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021/14-islamic-state-khorasan-province-iskp

[92] Salafi-Jihadi Movement Weekly Update, February 8, 2023 [online]. 2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.criticalthreats.org/analysis/salafi-jihadi-movement-weekly-update-february-8-2023

spojenci. Jako důležitý politický hráč měla Čína volnou ruku na podílení se na regionální stabilitě, kterou v Afghánistánu zajišťovalo NATO. S novou vládou byla ale vržena do nevítané role při řešení složité politické dynamiky mezi Talibánem a Pákistánem, a také i ve snaze zmírnit nepokoje v Afghánistánu. Talibán nadále ukrývá řadu teroristických skupin, které ohrožují jeho sousedy, včetně Pákistánského Talibánu (Tehreek-e-Taliban Pakistan – dále jen TTP) ohrožujícího Pákistán, Islámského hnutí Východního Turkmenistánu ohrožujícího Čínu, Islámského hnutí Uzbekistánu ohrožujícího Uzbekistán a v neposlední řadě již zmíněné ISPCH, která ohrožuje všechny zmíněné.[93]

Sousední země jsou rovněž znepokojeny pašováním drog z Afghánistánu, který zůstává největším světovým producentem heroinu (opia). Írán trpí násilím souvisejícím s přeshraničním pašováním drog a drogovou závislostí mezi íránskými spotřebiteli. Pákistán, Tádžikistán a Rusko byly také ovlivněny tokem afghánských drog přes jejich území. Zatímco Talibán veřejně vyhlásil zákaz pěstování opia, důkazy nasvědčují tomu, že vláda spíše převzala kontrolu nad drogovou sítí soukromých pěstitelů, než nad tím, že by omezovala jeho vývoz ze země.[94]

Je zapotřebí zde zmínit také zřejmě bývalého podporovatele Talibánu, který pomohl dostat teroristické hnutí k moci. Jedná se o sousední Pákistán. Někteří zástupci vlády Pákistánu zřejmě existenčně podporovali Talibán za pomoci svých tajných služeb. Nejedná se tedy o přímou podporu státu. Po převratu ale Talibán neopětovává přijaté dary se svou nacionalistickou politikou. Přímo ohrožuje Pákistánce a suverenitu státu poskytováním útočiště teroristické organizace TTP, která usiluje o svržení pákistánské vlády, zřejmě z důvodu povolení armádě USA létat vzdušným prostorem sloužícího k zabití vůdce Al-Káidy v Kábulu. Přesto Pákistán oklikami politicky podporuje Talibán a poskytuje mu významnou technickou pomoc. I přes značné množství pomoci udržoval přísné hraniční kontroly a odepřel jim i diplomatické uznání.[95]

---

[93] You Can't Choose Your Neighbors: The Taliban's Testy Regional Relationships [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.usip.org/publications/2022/09/you-cant-choose-your-neighbors-talibans-testy-regional-relationships
[94] Tamtéž
[95] Tamtéž

Z těchto zmíněných důvodů nechce s Talibánem přímo spolupracovat žádná země. Dokonce ani žádná země neuznala oficiálně Islámský emirát Afghánistán v čele s Talibánem jako legitimní stát. To je ve srovnáním s Talibánem z devadesátých let horší, jelikož tehdejší vládnutí uznaly tři státy (Pákistán, Spojené arabské emiráty a Saudská Arábie).

4. Analýza vítězství Talibánu a jeho vliv na aktuální bezpečnostní situaci ve světě.

Vítězství Talibánu a jeho následné vládnutí v Afghánistánu není jen hrozbou pro tamní obyvatelé, ale také pro celý svět. Je to už rok a půl, co Talibán aktivně vládne, ovšem za tu dobu není nacionalistické státní zřízení plně v pořádku. Nefunkční ekonomika a hospodářství ohrožuje stabilitu země, čeho by mohl využít jiný aktér působící na daném území. Zatím Talibán udržuje nad svou nadvládou pevnou rukou, stejně jako nad silnou propagandou. Obavy před vítězstvím hnutí se naplnily, když byly porušeny mnohé dohody v rámci spolupráce s jinými teroristickými organizacemi, včetně proslulé Al-Káidy. Dnešní Afghánistán poskytuje silnou výcvikovou základnu pro globální terorismus. Jedním z aktuálních cílů organizace je posilování vlivu a podporování sympatizujících islámských radikálních skupin, které operují i za sousedními hranicemi Afghánistánu.

Tato část práce zhodnotí veškeré klíčové informace z teoretické části. Problematika vítězného a nyní vládnoucího Talibánu bude zpracována prostřednictvím dvou metod, které sumarizují, jak velkou hrozbou pro globální bezpečnost může být takovéto teroristické hnutí v čele státní moci. Jedná se o metodu PEST, která ukáže prostředí a faktory ovlivňující Talibán v Afghánistánu. Shrnuté výsledky z této metody v kombinaci s klíčovými informacemi z teoretické části práce budou sloužit jako poklad pro druhou metodu SWOT. Ta umožňuje vyhodnocení budoucího rizika možných hrozeb. Závěrem tohoto zpracování bude sloučení výsledků z aplikovaných metod.

4.1. PEST analýza

Cílem této analýzy je popsat faktory nejvíce ovlivňující činnost vlády Talibánu v Afghánistánu. Bude zaměřená na odůvodnění a rozebrání faktorů týkajících se politického, ekonomického, sociálního a technologického prostředí vládnoucí skupiny a také tomu, čemu čelí Afghánistán jako celek. Vybrané oblasti slouží jako podklad pro navazující SWOT analýzu, ve které bude více rozebrána bezpečnostní problematika.

Politické prostředí

Talibán prohlásil stát Islámským emirátem Afghánistán, což je i názvem prvního režimu z roku 1996. Emirát je organizován kolem nejvyššího vůdce emíra, o kterém se traduje, že je obdařen od boha v pravomoci dohlížet na všechny záležitosti státu a společnosti. Nejedná se přímo o autoritářskou totalitu. Ve vedení je totiž zřízena prozatímní vláda, které ovládá veškerá ministerstva. Klíčovým právem je islámské právo šaría. Všichni současní úřadující ministři byli vyššími vůdci nebo vojenskými lídry v rámci bojujícího Talibánu. Do politiky se dnes nedostane nikdo z vnější občanské politické sféry. Talibán provedl různé změny ve vnitřní struktuře napříč ministerstvy. Obnovil ministerstvo pro šíření ctnosti a prevence neřesti. V současné době Afghánistán postrádá jakýkoliv základ pro právní stát. Ženy ztratily veškerá základní lidská práva. Bezpečnostní síly Talibánu na místě určují, co je trestné, a soudy Talibánu vydávají rozsudky. Talibán vládne pevnou rukou a omezuje svobodu slova. Hlásá své myšlenky přes politickou moc do veřejného prostoru, čímž vytváří jednosměrný pohled. Zahraniční politika je směřována pouze k islámským zemím, které v dnešní době nechtějí ve velké míře aktivně spolupracovat s Talibánem.

Ekonomické prostředí

Současný vývoj v Afghánistánu přivedl zemi do ekonomické krize. Mezi vlivné faktory patří zejména špatné ekonomické řízení Talibánu, marginalizace žen, odliv vysoce kvalifikovaných lidí po pádu Kábulu, omezení mezinárodní pomoci, ztráta přístupu k majetku v zahraničí a vážné sucho nepříznivě ovlivňující zemědělskou produkci. Tyto události zapříčinili inflaci a růst cen základního zboží, nezaměstnanost, ztrátu příjmů a znehodnocení měny. Ekonomika státu se tedy nachází v devastující situaci, což Afghánce velice omezuje. Talibánské hnutí má příjmy z darů islámských komunit, prodeje zbraní a hlavně z globálního obchodu s drogami (zejména s opiáty), které tvoří 75 % vládních prostředků. Tyto toky drží Talibán odolným i vůči sankcím států OSN. Přesto afghánský finanční sektor zůstává v krizi. Tamní centrální banka ztratila schopnost řídit platební systémy a provádět měnovou politiku, zejména kvůli zmrazení offshore aktiv a neschopnosti tisknout nové afghánské bankovky. Zmrazení aktiv, boj proti praní špinavých peněz a obavy z financování terorismu brání fungování normálních

korespondenčních bankovních vztahů mezi afghánskými a zahraničními bankami. Mezinárodní banky se nechtějí podílet na obnově vztahů s afghánskými bankami.

Sociální prostředí

V současnosti afghánská populace čítá kolem 38 milionů obyvatel skládaných z různých etnik. Nejčetnější jsou Paštuni, kteří působí v hnutí Talibán, čímž utlačují ostatní etnické skupiny. Po zásahu Talibánem do svobodných práv občanů (zejména utlačováním práv žen) vznikla silná migrační vlna až 3,5 milionů Afghánců. Po vyčerpávající dlouhotrvající válce trpí zhruba 24 milionů obyvatel hladomorem. Dívky byly ochuzeny o základní lidská práva, které je omezují ve studiu vyššího vzdělání. Střední školy mohou studovat pouze při výuce zajištěné stejným pohlavím, což není možné z hlediska nedostatku učitelek. Tento problém se netýká jen vzdělání, ale i jiných profesí. Nejvíce trpí zdravotnictví, kde nemají ženy vysoké zastoupení, čímž nedostávají základní péči a v jejichž důsledcích posléze i umírají. Ženy smí od svého bydliště bez doprovodu svého muže pouze na velice krátkou vzdálenost a pouze v zahaleném těle včetně burky (látka zahalující hlavu). Striktní změny se netýkají pouze žen, ale i mužů. Ti opět musí nosit jen schválené oblečení a musí udržovat doporučenou délku vousů. Svobodné cestování po zemi není dnes samozřejmostí. Vše je vysoce kontrolováno, včetně aktivit ve školách, kde jsou děti seznamováni s používáním zbraní a správnými pohledy na islám. Do vzdělávání a mediálního prostoru pronikla silná propaganda Talibánu, která je schvalována nově zřízeným ministerstvem.

Technologické prostředí

Technologická sféra v Afghánistánu je v degradující fázi. Lidé nemají velké množství peněz. Navíc se stoupajícím nedostatkem jídla se veškerá práce soustředí spíše na zemědělství a hospodářství. Většina výrobních závodů je v dnešní době na pokraji krachu, nebo jsou méně funkční než za bývalé vlády umožňující export produktů. Sice Afghánistán disponuje systémem letecké a pozemní dopravy, ale ta je dnes využívána především pro upevnění moci Talibánu. Jedinou technologickou oblastí, které Talibán věnuje svou pozornost, je vojenství. Vyrábí se zde munice a lehká technika pro výbavu své armády

nebo pro prodej na černém trhu. Přestože má Afghánistán vysoké možnosti v technickém odvětví, nemůže je bohužel naplno využívat. Mnoho lidí vystudovaných na domácích i zahraničních univerzitách pracuje po celém světě na vysokých pozicích, jelikož je politická situace zbavila naděje na technologický rozvoj této země. To je důvod, proč v Afghánistánu není mnoho průmyslové kapacity, která by se podílela na rozvoji chodu státu.

4.2. SWOT analýza

V první části budou analyzovány interní a externí oblasti na základě klíčových informací a faktorů. Interní část analýzy bude posuzovat silné a slabé stránky. Ty určí, co podporuje nebo naopak snižuje vliv vládnoucího Talibánu v rámci bezpečnostní situace ve světě. V externí části analýzy budou identifikovány příležitosti a hrozby. Příležitosti jsou faktory, které lze zlepšit na základě výsledků tohoto hodnocení. Hrozbou je zejména možná nečinnost a nepřipravenost vůči vládnoucímu Talibánu.

V druhé části SWOT analýzy vyhodnotím všechny atributy dohromady. Tedy silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Při analýze bude využita bodová stupnice s hodnocením <-5; 5>, přičemž <-1; 1> znamená nejmenší a <-5; 5> největší hodnotu vlivu dané situace. Poté vyhodnotím, jak velkou váhu má daný bod ve škále od 0 do 0,5 na bezpečnostní situaci. Následně hodnocení vynásobím určenou vahou a samotné výsledky ze všech oblastí sečtu. Celkový výsledek vyjde kladně či záporně, což ukáže, jaký vliv má vítězný Talibán v Afghánistánu na bezpečnostní situaci ve světě.

4.2.1. Tabulky SWOT analýzy

SWOT analýza		
Přednosti	**Silné stránky**	**Příležitosti**
	Sankce OSN	Vytvářet programy pro boj s distribucí drog
	Izolace Talibánské politiky okolními státy	Rozvíjet vojenskou spolupráci s Pákistánem
	Partyzánský odboj	Posílit přeshraniční kontrolu
	Nefunkční hospodářství a ekonomika	Vytvářet nátlak na obyvatelstvo pomocí sankcí a izolování země
	Velká míra nespokojených občanů	Podporovat Frontu národního odporu
	Mezinárodní spolupráce s okolními státy proti Talibánu	Aktivně sledovat počínání Talibánu
	Aktivní exilová vláda	Operování Islámského státu proti Talibánu
Nedostatky	**Slabé stránky**	**Hrozby**
	Upevnění moci a síly Talibánu	Talibán může posilovat více teroristických organizací
	Kompletní ovládnutí mediálního prostoru	Vláda Talibánu může ovlivnit a podporovat obyvatelé okolních států
	Moderní vojenský arzenál a vybavení	Zisk většího území radikálnějšího ISPCH
	Podporování teroristických útoků vůči sousedním státům	Ztráta části území okolních státu
	Větší přísun finančních zdrojů a řízený obchod s drogami	Budování silného Islámského emirátu
	Rekrutování nových bojovníků Talibánu	Silná zvyšující se migrace
	Funkční výcvikové základny pro Al-Káidu a Síť Haqqani	Zvyšování vlivu v muslimských zemí
	Afghánistán středem logistiky, náboru a plánováni džihádu	Nebezpečí z navyšovaní teroristických útoků ve světě
Vnitřní		Vnější

SWOT analýza			
Silné stránky	**Hodnocení**	**Váha**	**Výsledek**
Sankce OSN	3	0,15	0,45
Izolace Talibánské politiky okolními státy	4	0,1	0,4
Partyzánský odboj	5	0,25	1,25
Nefunkční hospodářství a ekonomika	3	0,05	0,15
Velká míra nespokojených občanů	4	0,15	0,6
Mezinárodní spolupráce s okolními státy proti Talibánu	3	0,2	0,6
Aktivní exilová vláda	2	0,1	0,2
Celkem	**3,65**		
Slabé stránky	**Hodnocení**	**Váha**	**Výsledek**
Upevnění moci a síly Talibánu	-5	0,15	-0,75
Kompletní ovládnutí mediálního prostoru	-4	0,1	-0,4
Moderní vojenský arzenál a vybavení	-5	0,1	-0,5
Podporování teoretických útoků vůči sousedním státům	-3	0,1	-0,3
Větší přísun finančních zdrojů a řízený obchod s drogami	-3	0,15	-0,45
Rekrutování nových bojovníků Tálibánu	-4	0,05	-0,2
Funkční výcvikové základny pro Al-Káidu a Síť Haqqani	-5	0,15	-0,75
Afghánistán středem logistiky, náboru a plánováni džihádu	-4	0,2	-0,8
Celkem	**-4,15**		
Příležitosti	**Hodnocení**	**Váha**	**Výsledek**
Vytvářet programy pro boj s distribucí drog	4	0,1	0,4
Rozvíjet vojenskou spolupráci s Pákistánem	3	0,2	0,6
Posílit přeshraniční kontrolu	2	0,15	0,3
Vytvářet nátlak na obyvatelstvo pomocí sankcí a izolování země	3	0,1	0,3
Podporovat Frontu národního odporu	4	0,2	0,8
Aktivně sledovat počínání Talibánu	4	0,15	0,6
Operování Islámského státu proti Talibánu	4	0,1	0,4
Celkem	**3,4**		
Hrozby	**Hodnocení**	**Váha**	**Výsledek**
Talibán může posilovat více teroristických organizací	-3	0,1	-0,3
Vláda Talibánu může ovlivnit a podporovat obyvatelé okolních států	-3	0,25	-0,75
Zisk většího území radikálnějšího ISPCH	-4	0,05	-0,8
Ztráta části území okolních státu	-2	0,1	-0,6
Budování silného Islámského emirátu	-5	0,1	-1,5
Silná zvyšující se migrace	-2	0,05	-0,4
Zvyšování vlivu v muslimských zemí	-3	0,15	-1,35
Nebezpečí z navyšovaní teroristických útoků ve světě	-5	0,2	-2,5
Celkem	**-8,2**		
Celkový výsledek	**-5,3**		

4.2.2. Vyhodnocení

Silnou stránkou v boji proti rozšiřování vlivu Talibánu a nárustu terorismu ve světě je jednoznačně partyzánský odboj bojující za demokratický Afghánistán. Konkrétně největší silou disponuje Fronta národního odporu, která má politické i vojenské zkušenosti. Zklamaní a zdevastovaní občané hledají spásu v někom, kdo je vysvobodí ze spárů talibánské vlády. Nespokojenost občanů může vyvolat vyšší intenzitu demonstrací a celkovou změnu ve vnímání Talibánu, který již podruhé své občany obelhal ve svůj prospěch. Nižší akceschopnost Talibánu ovlivňuje hospodářská a ekonomickou situace. Stoupající inflace, nedostatek pracovních pozic a enormní nedostatek potravin vyvolává nejen nespokojenost u občanů, ale také zanedbává samotné talibánské bojovníky. V rámci omezování působnosti Talibánu se osvědčila celistvá spolupráce okolních státu, které razí protitalibánskou politiku k zamezení rozšiřování vlivu tohoto hnutí. Tyto kroky podporuje téměř celý svět prostřednictvím tvrdých sankcí pod záštitou OSN, jelikož talibánská vláda nedodržuje sjednané dohody v rámci zabezpečení globálního terorismu.

Mezi slabé stránky společného zaopatření proti talibánské působnosti lze zařadit konečné upevnění jeho moci a vlivu v Afghánistánu. Téměř celá země se po mnoha válečných letech stala jejich domovem, který už nebude v nejbližší době tak snadné převzít pod kontrolu jako v roce 2001. Další slabou stránku s velkým vlivem v této oblastí jsou převzaté moderní zbraně, které samozřejmě poskytují vojenskou zdatnost, a také i již zmíněné moderně vybavené základny, kde aktivně cvičí noví bojovníci džihádu. Netýká se to pouze talibánských vojáků, ale především spolupracující Al-Káidy, která neustále plánuje teroristické útoky po celém světě a tímto poskytnutým zázemím se stává silnějším protivníkem. Dalším faktorem oslabujícím globální bezpečnost je tamní precizně řízená propaganda, která od převzetí moci ovládla veškerý mediální prostor, čímž ovlivňuje vývoj svobodného myšlení. Svou politikou a propagandou získávají sílu, kterou využívají ke spolupráci se sympatizujícími skupinami, které operují v okolních státech. Právě tam zasévají další možný vliv své působnosti pro vyhlášení tamního islámského území emirátem.

Hlavní příležitostí pro redukci talibánské působnosti v rámci globální bezpečnosti je sjednocená politika okolních států, které by neměly s Talibánem vytvářet obchodní styky. Dále je zapotřebí kontrolovat dění na hranicích států. Pohraniční ploty a kontroly nedávno slíbil Pákistán, jelikož talibánští bojovníci často cestují na jejich území a využívají nekontrolovaných cest pro pašování drog. Samotný Pákistán donedávna udržoval jakési vztahy s Talibánem, ale momentálně by měly být přerušeny. Toho by měli aktivně využívat spojenci v rámci sdílení informací o budoucích krocích talibánské organizace. Mezi velice silné příležitosti patří již zmíněná Národní fronta odporu, která aktivně působí a sílí proti talibánským výbojům. Partyzánské uskupení by mělo dostávat finanční a militantní podporu za účelem vytváření škod a k vytváření věhlasu svých spoluobčanů k ohrožení stability talibánské vlády. Na území působí ale také silný aktér s názvem ISPCH, který by byl pravděpodobně ještě horší než Talibán. Ten v rámci tamního dění způsobuje přímé škody, které by neměly být opomíjeny. Pokud se bude úspěšně dařit izolování Afghánistánu pomocí sankcí a omezování drogového obchodu, tak existuje možnost svrhnutí Talibánu tamními obyvateli zevnitř.

Za hlavní hrozbu lze považovat nebezpečí navyšování teroristických útoků po celém světě řízené z území Afghánistánu. Výstavby výcvikových táborů, o kterých se těžko hledají informace, jsou pro radikální válečníky z Al-Káidy perfektním útočištěm. Dalším ohrožujícím faktorem je ovlivňování muslimů z okolních zemí, což může ohrozit stabilitu a veřejné mínění okolních států. Dnes tomu napomáhají militantní islámské organizace spolupracující právě s Talibánem. Velkou hrozbou je stálá migrace, které zřejmě bude ještě setrvávat. Ilegální migranti mířící do Evropy jsou výsledkem politiky vládnoucího Talibánu. Problém nastává v zatížení sociální struktury států. Stěžejní je proto také ověřování totožnosti prchajících lidí, jelikož se mezi některými může skrývat vycvičený džihádistický bojovník. Dále by Talibán mohl najít cestu, jak dostat stát z ekonomické propasti, čímž by se stal silnějším politickým hráčem. Získání většího zdroje financí ze státní kasy by mohl využít k podpoře radikálních islamistických organizací. Na Afghánském území není hrozbou jen Talibán, ale již zmíněný znepřátelený Islámský stát. Ten svými výboji, agresivitou a rozrůstající

se silou ohrožuje pevnou ruku Talibánu, jelikož má za cíl převzít část afghánského území pro vytvoření nového chalífátu.

Ze SWOT analýzy vyplývá, že vítězství Talibánu a jeho převzetí moci v Afghánistánu, má značný vliv na bezpečnostní situaci ve světě, jelikož výsledná hodnota je záporná, a to s výsledkem -5,3. Zásadním krokem pro zabránění zhoršení situace je aktivní boj proti teroristickým útokům a vytváření společného světového tlaku proti tamní vládě. Důležitý je také boj o vytváření podmínek pro svobodný a důstojný život tamních obyvatel a zároveň aktivní sledování kroků Talibánu. Mělo by se podporovat partyzánské hnutí bojující za demokratické hodnoty, jelikož existuje možnost eliminace vlivu Talibánu na Afghánském území. Musí se také vytvářet programy bojující proti obchodu s drogami, zbraněmi a obchodu s lidmi, ze kterých Talibán také silně profituje.

Závěr

Cílem této práce byla podrobná analýza problematiky vládnoucího teroristického hnutí Talibán na území Afghánistánu. Za tímto účelem byla popsána také jeho struktura a historie působení Talibánu na tomto území. Zároveň v práci došlo k podrobné analýze okolností, které směřovaly k výhře Talibánu v dlouhotrvajícím konfliktu v Afghánistánu. V poslední řadě byla zpracována analýza současného vlivu Talibánu na poli mezinárodní bezpečnosti. Práce je koncipována do čtyř kapitol. V prvních třech došlo k detailnímu popisu organizace Talibán, klíčovým historickým událostem a novodobému vývoji politiky a dění v Afghánistánu. Tyto teoretické poznatky byly následně využity jako informace pro podklad ke zpracování PEST a SWOT analýzy, které jsou předmětem čtvrté kapitoly. Vybrané metody pomohly vyhodnotit vítězství a následný vliv Talibánu na současnou bezpečnostní situaci ve světě.

První kapitola se zabývá komplexní historií Talibánu od vzniku hnutí, přes jeho první vládu až po dnešní organizační fungování. Tyto informace byly zpracovány primárně, jelikož jsou důležité k pochopení záměrů, motivovanosti a kooperaci hnutí. Další kapitola detailněji popisuje bývalé a současné kroky Talibánu, které umožnily enormně rychlé vítězství v dlouhotrvajícím konfliktu. Poslední kapitola teoretické části se věnuje novodobé historii Afghánistánu a jejím účelem je bližší seznámení se s tamním standardem života, jelikož je zcela odlišný západním normám. Kapitola mimo jiné popisuje i samotný postup Talibánu ve střetu s koaličními silami. Následně reflektuje současnou situaci v zemi s faktory potenciálně ovlivňujícími budoucí fungování země. Čtvrtá kapitola, představující praktickou část práce, využívá metody PEST a SWOT ke zhodnocení možné budoucnosti státu a jeho vlivu na bezpečnostní situaci ve světě. Podkladem pro vytvořené analýzy byly klíčové informace z kapitol teoretické části práce.

Při zpracování veškerých informací bylo třeba vycházet z mnoha zdrojů. Informace týkající se historického vývoje Afghánistánu a Talibánu byly čerpány z několika knih z Národní knihovny. Vítězství Talibánu v Afghánistánu je ale nedávnou událostí, a proto k analýze této oblasti byly využity převážně aktuální internetové zdroje. Využity byly také rešerše zahraničních zpravodajů

v kombinaci s informacemi od válečných a politických think-tanků zabývajících se daným tématem.

Z konečného vyhodnocení metod PEST a SWOT vyplývá, že vítězství Talibánu bylo překvapením pro celý svět. Fungování organizace bylo nebezpečné již v době, kdy nemělo tak velkou moc, jako má v současnosti. Problémem je spolupráce Talibánu s teroristickými organizacemi jako je Al-Káida, kterou podporuje ukořistěnou moderní technikou a zásobuje vědomostmi bývalých afghánských vojáků vycvičených silami NATO. S pevným ukotvením své působnosti má k dispozici dokonalé útočiště pro plánování teroristických útoků napříč světem. Nemusí se ale jednat jen o hrozbu nečekaných útoků na měkké cíle v západním světě. Jejich aktivní podpora jde naproti také teroristickým organizacím, které ohrožují územní celistvost států sousedících s Afghánistánem. Pozitivem je, že se daří udržovat společný politický směr většiny států proti nebezpečnému Talibánu, čímž se oslabuje jeho mocenská pozice. Přes silnou mediální masáž, propagandu a právní reformy Talibánu není většina Afghánců spokojena z devastujících podmínek k žití. Talibán tedy aktuálně čelí možnému odboji svých občanů. Dále navíc musí vést válku proti úspěšným partyzánským skupinám. Přesto je stále velkým rizikem navyšování možných teroristických útoků plánovaných z tohoto epicentra, než se mohlo zdát před několika lety.

V závěru lze říci, že aktuální situace je zapříčiněna zejména ukončením dlouhotrvajících misí, kdy odchod spojeneckých sil otevřel dveře teroristickým organizacím. Riziko ohrožení životů nevinných lidí se zvýšilo právě nově vzniklým Afghánským emirátem. Budoucnost nelze zcela jasně předvídat. Možná je třeba nechat volný průchod vývoji afghánského obyvatelstva pod vedením Talibánu, jelikož další zásah z vnějšího světa by mohl vyvolat ještě větší agresi vůči západnímu světu. Přesto je důležité nepřestat a stále se zajímat o dění v zemi a kontrolovat talibánskou činnost potenciálně ohrožující západní svět.

Zdroje

Monografie

HYNEK, Nik, Jan EICHLER a Lubomír MAJERNÍK. Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, v. v. i., Praha, 2012. ISBN 978-80-87558-06-5.

MAREK, Jan. Dějiny Afghánistánu. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 80- 7106-445-9.

HORÁK, Slavomír. Afghánský konflikt. 2 vyd. Praha: Public History, 2005. ISBN 80-86071-06-5.

PLISKOVÁ, Kateřina. Propaganda džihádu: časopisy Al-Káidy, Islámského státu a Tálibánu v angličtině. Brno: Barrister and Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-113-1.

Ing. KUDLIČKA, Karel. Jak na Tálibán aneb speciální jednotky v Afghánistánu. Vyškov 2010: Institut doktrín VeV - VA, 2010.

GIUSTOZZI, Antonio. The Taliban at War 2001 - 2021. C Hurst & Co Publishers, 2022. ISBN 9781787387270.

Internetové zdroje

Javid Ahmad. The Taliban's religious roadmap for Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://mei.edu/publications/talibans-religious-roadmap-afghanistan

Why Do People in Afghanistan Object to Taliban Rule? [online]. 2022 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://institute.global/policy/why-do-people-afghanistan-object-taliban-rule

The Taliban Layeha for Mujahidin and the Law of Armed Conflict [online]. 2012 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://brill.com/view/journals/ihls/3/1/article-p192_7.xml?Tab%20Menu=article-metadata

How Taliban Functions: All You Need To Know About The Organisation [online]. 2023 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z:

https://www.outlookindia.com/website/story/world-news-how-taliban-functions-all-you-need-to-know-about-the-organisation/393542

Noví vládci Afghánistánu. Lídr Tálibánu byl 8 let ve vězení, teď v Kábulu přebírá moc [online]. 2021 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/novi-vladci-afghanistanu-kdo-jsou-lidri-talibanu/r~8d936870fdde11eb8a900cc47ab5f122/

Taliban in Afghanistan: who is in charge? [online]. 2021 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.thenationalnews.com/world/asia/2021/08/18/taliban-in-afghanistan-who-is-in-charge/

Taliban in Afghanistan: who is in charge? [online]. 2021 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-asia-58235639

Going Back to Zero: How the Afghan Legal and Judicial System is Collapsing Under the Taliban Regime. Jurist [online]. 2022 [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.jurist.org/commentary/2022/03/mahir-hazim-afghan-legal-judicial-system-collapsing-taliban-regime/

Taliban: political and religious faction, Afghanistan [online]. [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/Taliban

Finanční zdroje a podpora Talibánu a Islámského státu – Chorásán [online]. 2022 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.securityoutlines.cz/financni-zdroje-a-podpora-talibanu-a-islamskeho-statu-chorasan/

Afghanistan: How do the Taliban make money? [online]. 2021 [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-46554097

Propaganda Tálibánu byla klíčem k úspěchu [online]. 2021 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://cestan.cz/clanky/propaganda-talibanu-byla-klicem-k-uspechu/

Northern Afghanistan and The new treaht to Central Asia [online]. 2022 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: https://www.fpri.org/article/2022/05/northern-afghanistan-and-the-new-threat-to-central-asia/

The Taliban's new armoury of US-made equipment includes planes, guns and night-vision goggles [online]. 2021 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z:

https://www.abc.net.au/news/2021-08-20/taliban-new-us-made-war-chest-afghanistan/100393572

Taliban Seeking 110,000-Strong Army After 6 Months in Power [online]. 2022 [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/taliban-seeking-110-000-strong-army-after-6-months-in-power-/6442084.html

How the Taliban did it: Inside the ‘operational art’ of its military victory [online]. 2021 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/how-the-taliban-did-it-inside-the-operational-art-of-its-military-victory/

Country Guidance Afghanistan 2021: Haqqani network [online]. 2021 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021/13-haqqani-network

Haqqani network: Pashtun militant organization [online]. 2023 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/Haqqani-network

Country Guidance Afghánistán 2021: Al-Káida [online]. 2023 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021/15-al-qaeda

What now for al-Qaeda? [online]. 2022 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-62399380

Jaish-e-Mohammad [online]. 2022 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.nationalsecurity.gov.au/what-australia-is-doing/terrorist-organisations/listed-terrorist-organisations/jaish-e-mohammad

ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) [online]. 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69366.htm

History of Afghanistan [online]. [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.nationsonline.org/oneworld/History/Afghanistan-history.htm

BBC News. (2021, August 17). Taliban in Afghanistan: Five things you need to know. BBC News. https://www.bbc.com/news/world-asia-58283896

‘Intelligence failure of the highest order’ — How Afghanistan fell to the Taliban so quickly [online]. 2021 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.cnbc.com/2021/08/16/how-afghanistan-fell-to-the-taliban-so-quickly.html

NATO and Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm

Resolute Support Mission in Afghanistan (2015-2021) [online]. 2022 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm

Instability in Afghanistan [online]. 2022 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-afghanistan

Tálibán vyhlásil „islámský emirát“ Afghánistán a jmenoval vládu. Kdo jsou hlavní tváře, které v ní usednou? [online]. In: . 2021 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://zahranicni.hn.cz/c1-66971600-novym-afghanskym-premierem-je-hasan-achund-do-vlady-se-dostaly-hlavni-tvare-boje-proti-koalici-vedene-usa

World bank in Afghanistan [online]. In: . 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://www.worldbank.org/en/country/afghanistan/overview

What is the state of the Taliban’s finances? [online]. In: . 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan#chapter-title-0-7

Tálibán povládne rozvrácené zemi. V Afghánistánu kolabují banky, lidé nemají co jíst [online]. In: . 2021 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/taliban-povladne-rozvracenemu-afghanistanu/r~a956ecca0a5a11ecbc3f0cc47ab5f122/

Taliban Claim Media Reform as Journalists Decry Censorship [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.voanews.com/a/taliban-claim-media-reform-as-journalists-decry-censorship/6735304.html

Afghanistan Events of 2021 [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.hrw.org/world-report/2022/country-chapters/afghanistan

New anti-Taliban forces in Afghanistan: Genesis of a low-intensity conflict? [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.orfonline.org/expert-speak/new-anti-taliban-forces-in-afghanistan/

Do any groups threaten the Taliban's power? [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan#chapter-title-0-9

Afghánistán v rukou Tálibánu: Islámský stát provincie Chorásán [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://denikreferendum.cz/clanek/33558-afghanistan-v-rukou-talibanu-islamsky-stat-provincie-chorasan

Salafi-Jihadi Movement Weekly Update, February 8, 2023 [online]. 2023 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.criticalthreats.org/analysis/salafi-jihadi-movement-weekly-update-february-8-2023

Islamic State Khorasan Province (ISKP) [online]. 2021 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://euaa.europa.eu/country-guidance-afghanistan-2021/14-islamic-state-khorasan-province-iskp

You Can't Choose Your Neighbors: The Taliban's Testy Regional Relationships [online]. 2022 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://www.usip.org/publications/2022/09/you-cant-choose-your-neighbors-talibans-testy-regional-relationships

Zdroje ilustrací a obrázků

Klíčoví lídři Talibánu

Taliban: Key leaders [online]. In: . [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news/world-asia-58495112

Mapa Afghánistánu

Afghanistan [online]. In: . 2009 [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: https://geology.com/world/1200/afghanistan-political-map.jpgTaliban gains in

Talibánský zisk v Afghánistánu

Afghanistan [online]. In: . 2021 [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://image.cnbcfm.com/api/v1/image/106926776-1628863977168-AP21225393261748.jpg?v=1628864005&ffmt=webp&vtcrop=y